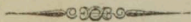

Մ Է Տ Ն Ն Ե Լ Դ Ե Ր Ա Ն
Մ Ա Ն Կ Ա Ն Ց

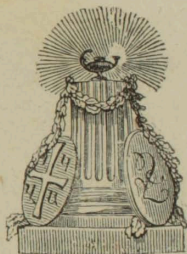
7

Ի Ր Լ Ա Ն Տ Ա Յ Ի Տ Ն Ե Կ Բ

ԻՐԱՆՆԵՍԵՅԻ

ՏՆԵԿԸ,

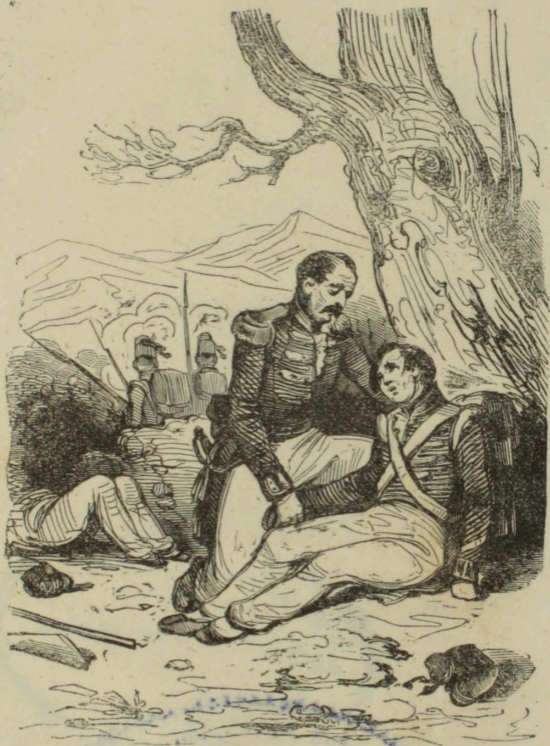
ՀԱՏՈՐ Բ.

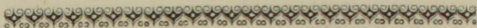

ՎԵՆԵՏԻԿ

ՍՈՒՐԲ ՂԱԶԱՐ

—
1846

ԻՐԱՆՆԵՐԻ

ՏՆԱԿԸ

ԳՈՒՄՆԱԿ

Եղուարդին զինուորութենէ ազատիլը :

Այս ատեններն որ Աւոնը բարի բարի առաքինութիւններով իր հողին կը զարդարէր, և կամաց կամաց Իրլանտայի տնակին մէջը երջանկութիւնը կը տիրէր, Եղուարդը իր ընկերներուն մէջ երթալով երևելի կը լլար : Ամպէր զօրապետը իր հարազատ հղբօրը պէս կըսիրէր զանիկայ, չէ թէ միայն ամէն օր բրած ծառայութիւններուն համար, հապա նաև անոր քաջութեանը ու հաւատարմութեանը համար : Եղուարդն ալ երնեկ կուտար ինքն իրեն այնպիսի ազնիւ զօրապետի մը քովը ըլլա-

Լուն համար . և իրաւ որ Վամպէրն ալ Սիբթոնէն վար չէր մնար Ադուարդին վրայ ցցուցած սիրովը , ու հօր պէս անոր վրայ կը դուրգուրար :

Մէկ իրիկուն մը երբոր աղղիացուոց բանակը հանդարտ կեցեր էր , մէյմըն ալ զօրասլետին փոխանորդը եկաւ իմացուց անոնց՝ որ վաղուան օրը արևը ծաթածին պէս թշնամիները վրանին պիտի յարձըկին , ուստի պատրաստ եղիք որ դէմ դնէք ըսաւ : Ադուարդին գունդը աս բանս իմացածնուն պէս՝ ամէն մարդ սկսաւ իր զէնքը պատրաստել :

Արևը հագիւ թէ լերան գլուխը հասեր էր՝ մէյմըն ալ թշնամիներուն բանակէն թընդանօթի ձայներ լուեցան՝ որ յարձըկելունշան էր : Մէկ վայրկեանի մէջ անգղիացոց զօրքերը պատրաստուեցան , և խոր լուծին մը պատեց այնչափ բազմութեան մէջ : Առջի հրամանը եղածին պէս բոլոր գունդերը միատեղ շարժեցան , և առանց վախնալու թշնամեաց դիմացը վաղեցին ու կռիւր սկսաւ : Օջրասլետը շատ կը զարմանար Ադուարդին քաջութեանը վրայ , և զէնքը իր քովէն չէր հեռացրներ :

Խեղ մը ատեն սաստկութեամբ կուր-
տելէն ետքը՝ գունդերը իրար խառնուեցան .
անով ալ մէկմէկու չէին կրնար յաղթել .
նոյն ատենը զօրավարն ու զինուորը իրարմէ
չէին որոշուեր, և ամէնքն ալ սրին բերանը
կերթային . իսկ խառնուելու ատեննին զար-
հուրելի բան էր . չէր գիտցուեր թէ ո՞ր
կողմը պիտի յաղթէ՝ ու ո՞ր կողմը պիտի
յաղթուի : Արբոր անգղիացիք բոլոր ու-
ժերնին կը թափէին, Ադուարդին զօրքերն
ալ սոսկալի ջարդ ընելով առաջ կերթային,
մէյմըն ալ Ամսկէր զօրաստանն ու իր ըն-
կերները թշնամիներուն ձիաւորներէն պա-
շարուեցան : Ադուարդը աս բանս տեսա-
ծին պէս՝ մէկէն սիրտ առաւ երեսուն զի-
նուորով թշնամիներուն վրայ յարձրկեցաւ
ու սկսաւ շարաշար կրակ թափել վրանին :
Չիաւորներուն զօրաստար գերի ընկաւ,
զինուորնեղն ալ իրենց գլխուն մնալով խեղ
մը ատեն քաջութեամբ իրենք զիրենք պաշտ-
պանեցին, բայց կարգերնին աւրուելով ցի-
րուցան եղան :

Ադուարդը կատղած ետենուն ընկաւ,
բայց հրացանի գնտակէ մը զարնուելով՝
աջ թևը կոտրեցաւ՝ ընկաւ մնաց : Խեղճը

մէկէն ինքզինքը կորսունցուց, պոկունքնե-
րը կծկուեցան, ու որչափ որ ջանացին՝
վազած արիւնը չկրցան բռնել. ամէնքը
յուսահատեցան ու անշուշտ կը մեռնի կը
սէին: Արբոր խոփուծիւնը հանդարտեցաւ
և թշնամիները ետ քաշուեցան, սկսան
խեղճին վրայ քիչ մը հոգ տանիլ: Բերին
զինքը Վամպէր զօրապետին վրանը, վերա-
բուժներուն գլխաւորը կանչեցին. ան ալ
վէրքը զննեց ու տեսաւ որ մեռնելու վտանգ
չկայ, և խօսք տուաւ որ զանիկայ կառող-
ջացրնէ և սկսաւ վրան մեծ հոգ տանիլ:
Արբոր Ադուարդ աչքը բացաւ առջի խօս-
քը աս եղաւ. « Ալ մարիկ, Աստուած իմ
ողորմէ իմ հոգւոյս և թողութիւն տուր
մեղքերուս » . ու ցաւէն ուրիշ բան չկրցաւ
զրուցել:

Վամպէր զօրապետը շատ ուշ իմացաւ
իր հաւատարիմ ու սիրելի Ադուարդին
զխնուն եկած փորձանքը. վասն զի անոր
ընկած ատենը ինքը դեռ թշնամեաց հետ կը
պատերազմէր իր քովը մնացան զօրքերովը, և
ան կողմերէն խել մը տեղ հեռացեր էր. դառ-
նալու ատեն երբոր լսեց աս բանս՝ իրեն լուր
բերող զինուորներուն սրտմութենէն վախը

աւելի սաստկացաւ՝ որ չըլլայ թէ գէշ բան մը հանդիպած ըլլայ : Ա ազնեցի վրանը մտաւ և խեղճ վիրաւորուածին վրայ ընկնելով ըսաւ . « Սիրելի Ադուարդս , աս ինչ ձուն » էր որ գլխուս եկաւ . խեղճ տղայ , դուն » որ իմ կեանքս ազատեցիր՝ ինչպէս ես ալ » քուկինդ չկրցայ ազատել » :

Ադուարդը գլուխը քիչ մը վեր վերցուց և ձեռքը Ա մամերին երկնցուց : Աուզէր հետը խօսիլ , բայց վրան ուժ չէր մնացած . պաղ քրտինք մը իջաւ վրան , և արիւնը նորէն սկսաւ վազել : Ա իրաբոյժը կանչեցին . ան ալ ապսպրեց որ ամենևին տեղէն չշարժի ու չխօսի : Օրապետն ալ ապրսպրեց որ բաներ հարցընելով զանիկայ չոգնեցրնէ . ու նորէն պատուիրեց որ առջի զրուցած դեղերը չմոռնան :

Հիւանդը այնպէսով հանգստացաւ և քիչ մը աղէկցաւ , իրեք օրէն ետքը վիրաբոյժը խօսք տուաւ զինքը բոլորովին առողջացրնելու : — « Փանք Աստուծոյ , կանչեց » զօրապետը ուրախութեամբ , որ այսպիսի » սի քաջ զինուորի մը կեանքը մեզի պիտի » շնորհէ » :

Ադուարդը օրէ օր ընդունալու վրայ

էր , և ուժը կամաց կամաց տեղը կուգար ,
թէպէտ և աջ թևը միշտ տկար մնաց .
վերջապէս Ասամպերին հոգովը բոլորովին
առողջացաւ : Իրեն ընկերներն ալ հիւան-
դութեան ատենը անդադար զինքը տեսնե-
լու կուգային և իրենց սէրը կը յայտնէին :

Ադուարդին վէրքը թէպէտ և ըզընտ-
ցաւ , բայց թևին տկարութեանը համար
ալ զինուորական աշխատանքներու չէր կրը-
նար գալ . քանի որ իր մայրը միտքը կու-
գար շատ կը տրտմէր , և իր ընկերներէն
հեռանալով առանձին տեղուանք կը քա-
շուէր , և շատ անգամ աղբիւրի պէս ար-
ցունք կը թափէր : Օջրապետը թէպէտ և
անոր ատեն ատեն ըրած հառաչանքը կը
ըէր , բայց չէր գիտեր թէ աս մաղձոտու-
թիւնը ինչէն առաջ կուգայ :

Օր մը երբոր Ադուարդը վրանին գրա-
նը դիմացը մինակ նստած՝ իրեն ընկերնե-
րուն երգած Իրլանտայի խաղերը մտիկ կը-
նէր , մէյմըն ալ զօրապետը անոր քովը ե-
կաւ ու ըսաւ . « Ադուարդ , ինչո՞ւ հոս
» տեղս մինակ կեցեր ես , ինչո՞ւ ընկերացդ
» հետ չես ուրախանար . որչափ ատեն է
» որ զքեզ տրտում տխուր կը տեսնեմ .

» քու գլխէդ նորէն բան մը անցած պիտի
» ըլլայ , ու փուճ տեղը ինծմէ կը ծածկես :
» Ատ տրտում կերպովդ զիս ալ անհան-
» գիստ կընես . զրուցէ նայինք ի՞նչ է
» պատճառը » :

Աս խօսքերէն Ադուարդին աչուրները
լեցուեցան . « Թէ որ բոլոր աս բանակին
» մէջ սրտակից մարդ մը ունիմ'նէ՝ դուն
» ես , ըսաւ . որ իմ հիւանդութեանս ա-
» տենը այնչափ ինծի սէր ցցուցիր . ես
» շատոնց կը յայտնէի քեզի իմ ցաւս , թէ
» որ գքեզ ալ տրտմեցընեղէն չվախնայի :
» Իրաւ որ իմ վէրքս բժշկուեցաւ , բայց
» ուրիշ խոց մը բացուեցաւ իմ սրտիս մէ-
» ջը . այլ իմ պարտքս զիս կը ստիպէ որ
» աս ցաւիս ալ քաջութեամբ համբերեմ .
» թէպէտ և գիտեմ որ աս անդարմանելի
» ցաւս զիս պիտի գերեզման իջեցընէ »
ըսելով սկսաւ արցունքը սրբել :

Օտրասպետը նստաւ անոր քովը , ու ձեռ-
քէն բռնելով ըսաւ . « Ադուարդ , դուն
» չի՞ս հաւտար որ գքեզ աչքիս պէս կը սի-
» բեմ , և ամէն ուզածդ բոլոր սրտանց կա-
» տարելու պատրաստ եմ . ուրեմն զուր-
» ցէ տեսնեմ » : — « Չէ , բարեկամ , ա-

» մենեին տարակուսած չեմ քու սիրոյդ
» վրայ » : — « Աւրեմն ինչո՞ւ ծածուկ կը
» պահես , ինչո՞ւ համարձակ չես յայտներ
» քու տրտմութեանդ պատճառը » :

« Աւրեմն աղէկ , որովհետեւ կըբռնա
» դատես զիս ահա կը զրուցեմ . քանի որ
» միտքս կուզան խեղճ մայրս ու իմ հայ
» բենիքս՝ սիրտս կէրի կը մըկի . մանա
» ւանդ որ ասկէ ետքը զինուորութիւն ալ
» չեմ կրնար ընել . վասն զի աջ թևս ալ
» թող չտար որ զէնք գործածեմ . իմ ըն
» կերներուս հետ քաջութիւն ընելու տե
» ղը , հարկ պիտի ըլլայ որ աս վրանին մէջ
» պարապ նստիմ . մէկ կողմանէ ալ կը վա
» խեմ որ չըլլայ թէ հրամանքիդ ալ ծան
» թութիւն ըլլամ : Աս հոս տեղս քանի մը
» չգալէն զատ , անդին պատու մայրս ալ
» արցունք թափելով կը հալի կը մաշի ,
» եղբայրս ալ փուճ տեղը իմ դառնալուս կը
» սպասէ : Խեղքս միտքս Իրլանտայի վրայ
» է , գիշեր ցորեկ ուրիշ բան չեմ տեսներ՝
» բայց եթէ իմ ծնած երկիրս , ան ձորն
» ուր որ մեծցեր եմ , ան լիճն ուր որ կեր
» թայի ձուկ բռնելու համար , և ոչխարնե
» բուն խումբը՝ որ այնչափ ատենէ 'ի վեր

» դարմաններ էի : Ամէն օր աղօթքիս մէջ
» այսպէս կաղաչեմ . Աստուած , դուն
» հասցու զիս իմ հայրենիքս , որպէս զի
» կարենամ նորէն տեսնել իմ հօրս խրճի-
» թը . վասն զի քանի որ անկէ հեռու եմ՝
» ինծի համար երջանկութիւն չկայ : Ահա
» աս է իմ տրտմութեանս պատճառը . ար-
» դեօք պիտի կատարուի սրտիս փափա-
» քը » : — « Ար յուսամ, կը յուսամ, ը-
» սաւ Վ ամպէրը ու ելաւ գնաց :

Աս խօսքերս ըլլալէն ՚ի վեր օրեր անցեր
էին , մէյմըն ալ Վ ամպէրը Ադուարդը
կանչեց ու ըսաւ . « Ինչ հայրենիքդ դառ-
» նալու փափաքը իմ սիրտս շատ ցաւե-
» ցուց , և ան ատենէն ՚ի վեր որ սիրտդ
» ինծի բացիր , խնդիրքդ կատարելու շատ
» ետեւէ եղայ . վերջապէս Աստուծոյ օգ-
» նութեամբը ու բարեկամներուս միջնոր-
» դութեամբը ամէն դժուարութեանց յաղ-
» թեցի , թէպէտ և ինծի շատ սուղի պիտի
» նստի աս բանս , որովհետեւ ասկէ ետքը ի-
» ըարմէ պիտի բաժնուինք : Ա՛ռ աս թուղ-
» թը . ասիկայ է քու ազատութեանդ հրա-
» մանը՝ որ բանակին երևելի զօրապետնե-
» ըուն ալ ստորագրել տուի : Ասկէ ետքը

» զինուորութենէ ազատ ես , և ուզած ա-
» տենդ կրնաս Իրլանտայ գառնալ » :

« Եսանկ բան ալ կը լլայ եղեր , կան-
» չեց Եդուարդը ուրախութենէն բողբո-
» վին այլայլելով : Ա՛լ մարիկ , նորէն գքեզ
» պիտի կարենամ եղեր տեսնել . . . Դուն
» ալ , սիրելի զօրապետս , ընդունէ իմ
» շնորհակալութիւնս . քուկին ինծի ըրած
» բարերարութիւններուդ համար , դու էիր
» որ զիս մահու ընէ ազատեցիր , անոր հա-
» մար միշտ երախտագէտ պիտի ըլլամ . քե-
» ղի » :

« Եզատութենէդ զատ մտածեցի այնպիսի
» բան մըն ալ ընել որ ասկէ ետքը հանգիստ
» կարենաս ապրիլ , ըսաւ զօրապետը . Ա՛խք-
» թոն զօրապետն որ Նոնտրա պատերազմի
» իշխան է , քուկին ինդիրքդ տեղնիտեղը ի-
» մանալով . քեզի եկամուտ մը պիտի կապէ .
» ուստի երբոր մայրաքաղաքը հասնիս՝
» գնա՛ զինքը գտիր . ինքը պատրաստ է . քեզի
» օգնելու . ես ալ ձեռքէս եկածին չափ կը-
» ջանամ որ քու բաներդ աղէկ առաջ եր-
» թան : Երթաս բարով . գնա երջանկու-
» թեամբ անցու . քու օրերդ ընտանեացդ մէջ ,
» թերևս հոն մէրքդ ալ աւելի դիւրաւ կրնայ

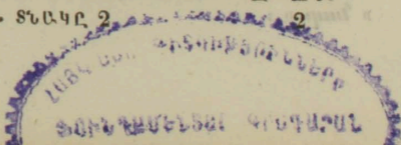
» բժշկուիլ . երթաս բարով » :

Աղուարդ ուրախութենէն ինչ ընելիքը
չէր գիտեր , և կարծէր թէ երազ կըտես-
նէ . այնչափ ուրախացեր էր որ երբոր իրի-
կուան դէմ իր ընկերները տեսան զինքը՝ կը-
սէին անոր . « Ի՞նչ բանի համար այս-
» չափ ուրախացեր ես , մօրմէդ նամակ ա-
» ոիր » : — « Նամակը ուր կը մնայ , ը-
» սաւ Աղուարդը . հիմա անոնց քովը
» պիտի երթամ , ազատութեան գիր ա-
» ոի » : — « Մենք ալ քու երջանկու-
» թեանդ վրայ ուրախակից կը լւանք , ը-
» սին անոր ընկերները , թէպէտ և քեզ-
» մէ բաժնուիրիս մեծ ցաւ է մեզի » :

Արկու օրէն ետքը Աղուարդը առաւօ-
տը կանուխ զօրապետին վրանը գնաց՝ ու
իմացուց անոր որ հիմա ճամբայ պիտի ել-
լէ : Ըն ալ նստեցուց զանիկայ իր քովը՝ ու
մէկտեղ նախաձաշիկ ընելէն վերջը , « Ըս-
» տուած բարի ճամբայ տայ , ըսաւ , ու այն-
» պիտի երջանկութեամբ ընես սա ճամբոր-
» դութիւնս , ինչպէս որ ես ինծի համար
» կը փափաքիմ : Ըս թուղթն ալ սա ու
» երբոր Վոնտրա հասնիս՝ իմ եղբորս Վամ-
» սէր վաճառականին տուր . զքեզ իրեն

ԻՐԼԱՆ . ՏՆԱԿԸ 2

2

» կը յանձնեմ, որպէս զի իմ զաւկիս
» պէս վրադ հոգ տանի . ինքը քովը կառ,
» նու զքեզ՝ ինչուան որ Երլանտայ դառնա,
» լու յաջող դիպուած մը հանդիպի : Աղջ
» կեցիր սիրելի Ադուարդս , շնորհակալ
» եմ քու բրած ծառայութիւններուդ . աս
» տուած զքեզ ողջ առողջ քու տեղդ հաս
» ցունէ » :

Ադուարդը սկսաւ լալ , Ամսերին
սիրտն ալ երաւ . քիչ մը ատեն լուռ կենա
լէն ետքը՝ զօրապետը սկսաւ այսպէս ըսել .
« Յուսամ որ աս աշխարհքիս մէջ ալ նորէն
» կը տեսնուինք . և թէ որ աս սրատերազ
» մէս ողջ առողջ դառնամ, որ մը գործ
» քով պիտի ցցունեմ թէ չեմ մոռցած ա
» մենեին քեզի ունեցած պարտքերս : Աս
» քսանըհինգ լիւրէ ստէրլինն ալ ճամբան
» քեզի պէտք կրնայ ըլլալ » :

Չօրապետը ինչուան բանակէն դուրս
Ադուարդին հետը գնաց . շատ զինուորներ
ալ մէկտեղ եկան իրենց յիսնապետին վեր
ջի բարերը տալու համար , և բարեկամաբար
պաշտուեցան : « Արթաս բարով , ըսաւ
» Ամսէրը՝ ու աչուրները արցունքով լի
» ցուեցան , ես զքեզ ամենեին չեմ մոռ
» նար » :

Իրլանտացի զինուորները խել մը տեղ
ալ իրեն հետը գնացին , Ազուարդն ալ
անոնց ետքի բարեր առնելէն ետե մինակ
ճամբայ ելաւ , ու Մաւարրայէն , Պիսքա-
լիայէն անցնելով հասաւ Սուրբ Սեբաստիա
նոսի նաւահանգիստը . հոն տեղէն նաւ
մտաւ դէպ 'ի հայրենիքը երթալու համար :
Օ ինուորական ծառայութենէն ազատե-
լուն վրայ այնպէս ուրախացիր էր՝ որ ամե-
նեկին մտքէն չէր անցներ ծովու ճամբորդու-
թեան դժուարութիւնները :

ԳԼՈՒԽ ԺԲ

ԵԴՈՒԱՐԴԻՆ ԼՆՈՒՐԱ ՀԱՍՆԻԸ :

ՍՊԱՆԻԱՅԷՆ ելնէն քանի մը շաբաթ
ետքը՝ ԵԴՈՒԱՐԴԸ ԼՆՈՒՐԱ ՀԱՍԱՐ : Հատ
անգամ հարցուց Լամպէր վաճառականին
տանը համար , բայց մարդ մը չեղաւ որ
իրեն ցուցնէ . փողոցներուն մէջէն անցնե-
լու ատեն՝ ամէն տներուն անունը կը կար-
դար , որպէս զի նայի թէ արդեօք դրան մը
վրայ ալ Լամպէրի անունը գրած կայ թէ չէ :
Հատ պրտըտելէն վերջը տեսաւ որ փառա-
ւոր տան մը դրան դիմացը՝ անուական
մարդ մը կեցեր թուղթ մը կրկարդար .
ԵԴՈՒԱՐԴԸ բարև տուաւ մարդուն . անի-
կայ ալ քաղաքավարութեամբ բարևը առնե-
լով՝ հարցուց թէ ինչ կուզէ : « Պարոն ,
» ըսաւ , Լամպէր վաճառականին՝ եղբօ-
» ըր կողմանէ թուղթ մը ունիմ՝ տալու՝ որ
» Սպանիա իրլանտացի զօրքերուն զօրա-

» պիտն է , բայց չեմ գիտեր թէ որն է ի-
» ղեն տունը » : — « Ասիկայ է Վամպէր
» զօրապետին տունը . անոր եղբայրն ալ ես
» եմ , ըսաւ մարդը » : Ադուարդը շատ
ուրախացաւ զինքը գտնելուն համար , որ
երկայն ատեն փնտուեր էր . երբոր կուզէր
մախաղը բանալ որ թուղթը մէջէն հանէ ,
« Ինչու ճամբուն մէջը կը բանաս , ըսաւ
» վաճառականը . ներս մտի սեղանին վրայ
» դիր զանիկայ , ու քու դիւրութեամբդ
» բաց » :

Ադուարդը ներս մտաւ ու մախաղը
սեղանին վրայ դնելով բացաւ , ու թուղթը
հանեց անոր տուաւ : Արբոր վաճառա-
կանը աս նամակը կը կարդար , Ադուար-
դը սլառաւ խաթուն մը տեսաւ՝ որ մար-
դուն հօրաքոյրն է եղեր . աս խաթունը
ներս մտաւ ու վաճառականին ականջէն
վար բան մը զրուցեց :

Քիչ մը ատենէն ետե վաճառականը
դարձաւ ու Ադուարդին վիզը պըլուելով՝
ըսաւ . « Աս ինչ բաղդ է որ զքեզ կը տես-
» նեմ հաս տեղս . երնէկ ինձի որ իմ տանս
» մէջ տեսայ ծեր Վաստոնին զաւակը՝ որ
» իմ եղբօրս կեանքը խաղտելու համար իր
» կեանքը զոհ ըրաւ » :

Պատաւ կնիկն ալ ասլշած կը նայէր ,
բայց անոր ըսածներէն բան չէր հասկընար :
Վերջապէս վաճառականը իր հօրաքրոջն
ալ իմացուց թէ Ադուարդը Վաստոնին
տղան է : « Մտիկ ըրէ խաթուն , տես թէ
» եղբայրս Սպանիայէն ինչ բաներ կը գրէ
» ինձի » ըսելով բարձր ձայնով կարդաց
աս նամակը , որուն մէջ Ադուարդին վրայ
ալ շատ գովեստներ կային :

« Սիրէլի եղբայրս ,

« Այս թուղթը քու ձեռքդ յանձնող յիս
» նասլետը՝ ան բարի ծերուն տղան է՝ որ
» անգամ մը իմ կեանքս Տուսլինի նա
» ւահանգստին մէջ ազատեց : Ար խըն
» դրեմ որ զինքը քու քովդ առնես և վրան
» աղէկ աչք ունենաս , ինչուան որ յար
» մար ատեն մը գտնէ Իրլանտայ դառնա
» լու : Հրամանքդ աս բանիս համար ալ
» երախտագէտ պիտի ըլլաս իրեն՝ որ ինքն
» ալ զիս թշնամեաց ձեռքէն ազատեց՝
» Սպանիա հասած ատենս , որ կուզէին
» զիս ալ բռնել ու սպաննել : Այս բանիս
» համար ես իմ կեանքս ալ իրեն պար

» տրկանս սեպեղով՝ հանգիստ չեմ կրնար
» ըլլալ, ինչուան որ չիմանում թէ ողջ
» առողջ իր տեղը հասեր է, ու իր ծնողաց
» կարօտը առեր է, որուն այնչափ կը փա-
» փաքէր :

« Ինքը առաքիլնի ու աշխատասէր տղայ
» մըն է, իրեն վրայ գովասանքէ զատ ուրիշ
» բան չունիմ ըսելու. ինծի մեծ ցաւ եղաւ
» իրմէ բաժնուիլս. վասն զի ինծի այնպիսի
» բարիքներ ըրած էր՝ որ հազիւ թէ եղբայր
» մը իր եղբօրը համար կրնէ. ուրիշ շատ
» բանի մէջ ալ յայտնի ցցուց իր սէրն ու
» հաւատարմութիւնը : Աս բաներուս հա-
» մար պէտք է իրեն երախտագէտ ըլլանք,
» և կաղաչեմ որ Ադուարդը սիրելի բարե-
» կամիս պէս ընդունիս :

« Օ՛հա որ հարցընես՝ ողջ առողջ եմ.
» շատ անգամ թշնամեաց հետ զարնուե-
» ցանք, բայց փառք Աստուծոյ, ինչուան հի-
» մա գեռ վնաս մը չեղաւ ինծի. մեր ըրած
» քաջութիւններուն վրայօք օրագիրներուն
» մէջ կրնաս կարդալ, ուստի խօսքս չեմ
» ուզեր երկրնցընել : Ա՛րբ պիտի ըլլայ որ
» գքեզ նորէն տեսնեմ, ու մէյմըն ալ քեզմէ
» չբաժնուիմ : Իմ կողմանէս Ախթիսն զօ-

» րասպետին բարև ընելու չմոռնաս՝ որ կար
» ծեմ [Թէ Աշուարդը տեսնելով շատ պիտի
» ուրախանայ : Անաս բարով սիրելի եղ
» բայրս և զիս ամենևին չմոռնաս . ես ալ
» նոյնպէս զքեզ չեմ մոռնար . մեր սիրելի
» Հօրաբորոջն ալ շատ շատ բարև ընես :

Սիրելի եղբայրդ

ԼԱՄՊԷՐ ՂՕՐ • ԲԱՆ • ԻՐԼԱՆՏ » :

Վ ամառականը [Թուղթը [Թողուց Աշ
» դուարդին ձեռքէն բռնեց ու ըսաւ . « Ար
» տեսնես սիրելի , ինչ բաներ գրեր է ինձի
» եղբայրս քու վրայօքդ : Աս ալ շատ շնոր
» հակալ եմ քեզի՝ իրեն ըրած ծառայու
» [Թիւններուդ համար : Աստուած իր առա
» տաձեռնութեամբը քեզի հատուցանէ ,
» վասն զի մեր ըրածը քու ըրածներուդ
» քովը սղտի բան մըն է : Ակու մեզի հետ
» անցու քու ատենդ որչափ որ կուզես .
» ես ալ ամենայն կերպով կը ջանամ որ
» Անտրայի զուարճալի տեղերը զքեզ
» ստըտցնեմ » :

Աշուարդը շատ զարմացաւ վաճառա
կանին ազնուական կերպին վրայ , և ըսաւ

անոր . « Հատ շնորհակալ եմ Պարոն ,
» քու բրած բարիքներուդ համար . ո՛ւր էր
» թէ կարենայի շուտով մը ծնողացս տու-
» նը դառնալ . վասն զի թեխ խոցն ալ
» դեռ չանցաւ , և կը վախնամ որ չըլայ
» թէ ասդիս անդին տնտնալուս աւելի
» սաստկանայ , ու հրամանքիդ ալ նեղութե
» պատճառ ըլլամ » :

« Հատ աղէկ , ըսաւ վաճառականը ,
» ես ալ ատ կը փափաքիմ որ որչափ կա-
» ընի է նէ շուտով տեսնես քու ծնողքդ .
» բայց գիտցիր որ էն քիչ տասնըհինգ
» օրէն առաջ ճամբայ չես կրնար ելել .
» վասն զի քիչ ատենէն իմ նաւերէս մէկը
» հաւաքին պիտի երթայ . միայն թէ տաս-
» նըհինկ օրէն հազիւ կրնայ պատրաստուիլ .
» քիչ մը համբերէ , մի վախեր շատ չես ու-
» շանար » : Ադուարդը հաւանեցաւ աս
խորհրդին և կը ջանար որ իրեն ընկած ծա-
ռայութիւնները ընէ :

Աոյն իրիկունը Վամպէրը կառքին ձիե-
րը լծել տուաւ , և Ադուարդին հետ մէկ-
տեղ՝ ելան Ռիքթոն զօրաստետին գնացին :
Ասիկայ զինքը տեսնելուն պէս ապշեցաւ
մնաց . և զիրենք իրիկուան կերակուրի

բունեց . կէս գիշերուն տուն դառնալու ա-
տեն Աղուարդը խոստացաւ Աիքթոնին
որ ամէն օր մէկմէկու հետ տեսնուին :

Ասանկով զօրապետն ու վաճառականը
կը ջանային որ զինքը զուարճացընելով ու-
րախ սլահեն . բայց անիկայ քանի որ իր
մայրն ու եղբայրը կը յիշէր՝ հառաչելով
կըսէր . « Աս հոս տեղս ինչ ուրախութիւն
» ալ ունենամ՝ ամենեւին աչքիս բան չեն
» երևնար . ինչուան որ չկոխեմ Արլանտայի
» գետինը և նորէն իմ հօրս տնակը շտե-
» նեմ՝ ինքզինքս երջանիկ չեմ սեպեր : Ա՛հ ,
» ինչպէս պիտի ուրախանայ արդեօք իմ
» մայրս՝ երբոր իմ ձայնս լսէ . ես ալ ինչ
» սիրով իրեն վիզը պիտի պըլուիմ » :

ԳՒ ՈՒՒՍ ԺԳ

ՆԴՈՒԱՐԳԻՆ ԳՂՍՈՒՆ ԵԿԱԾ ՓՈՐՃԱՆՔԸ :

Վաճառականին նաւը ուշանալուն համար՝ հարկ եղաւ որ ՆԴՈՒԱՐԳԸ երկայն ատին Վամպերին քովը անցընէ . և որպէս զի դատարկ չկենայ , ու իրեն բարերարին ալ ծանրութիւն չըլլայ , ամէն օր անոր խանութը կերթար ու հոն տեղը կաշխատէր : Վամպէր շատ անգամ մեծամեծ գործքեր կը յանձնէր իրեն , ինքն ալ ամենայն ջանքով ու խոհեմութեամբ կըրկատարէր . աս կերպով ՆԴՈՒԱՐԳԸ Վամպերին այնչափ աչքը մտաւ՝ որ կուզէր զանիկայ իր քովը պահել , թէ որ չտեսնէր խեղճ երիտասարդին իր ընտանեաց սիրովը հալին ու մաշիլը :

Օր մը Վամպէրը ծանր կապոց մը տուաւ ՆԴՈՒԱՐԳԻՆ որ վաճառականի մը տունը տանի , որ Վոնտրայի մէկ ծայրը կը

բնակէր . ասպարեց ալ որ ուրիշի չտայ զանիկայ , հասլա տանտիրոջը ձեռքը յանձնէ :

Ադուարդը շուտ մը կասպոցն առաւ ու գնաց . բայց այնչափ ծանր էր՝ որ քիչ մը յոգնութիւն առնելու համար շատ անգամ ասդիս անդին կանկ կառնէր , ինչուան որ Վէսթմինսթրի երեւելի կամրջին վրայ հասաւ . հոն ալ քիչ մը ատեն հանգչելէն ետե՛նորէն շալկեց կասպոցն ու սկսաւ երթալ . բայց հազիւ թէ քիչ մը առաջ գնացեր էր , ժողովուրդը զինքը հրելով հրմշտրկելով դէպ 'ի կամրջին ծայրը ձգեցին , կասպոցն ալ ձեռքէն ելաւ . շատ ջանաց որ բռնէ , բայց ճար չեղաւ , գետին մէջը ընկաւ . ան ատեն սկսաւ պոռալ կանչել . բայց ինչ օգուտ . կասպոցը ընկաւ (Սամիզ գետին մէջը ու տակը գնաց :

Առանց ատեն կորսունցընելու գետին եղերքը իջաւ , զգեստներն ու գլխարկը ձգեց , ու գետին մէջ ցատքեց ու սկսաւ լողալով դէպ 'ի ան կողմը երթալ՝ ուր որ կասպոցը ընկեր էր . երկայն ատեն ջրին մէջ լողաց ու փնտռեց , բայց բան մը չգտաւ : Արբոր տեսաւ որ ուժն ալ կտրեր է՝ ջրէն դուրս ելաւ , և աչուրները արցունքով լե-

ցուած՝ զգեստները հագաւ , գլխարկը գլուխը դրաւ և սկսաւ կամաց կամաց դէպ 'ի Վամպերին խանութը երթալ :

Վամպէրը զարմացաւ ասանկ շուտով դառնալուն վրայ , և անոր տրտմութենէն և զգեստներէն վազած ջրէն իմացաւ որ փորձանք մը հանդիպեր է : « Ի՞նչ կայ Ադուարդ , ըսաւ , ինչու համար զգեստներդ խխում կտրեր են » : Ադուարդը պարզսրտութեամբ ու անմեղութք պատմեց անոր իրեն գլխուն եկածը : « Տէր Աստուած , ըսաւ վաճառականը , ինչ ձուն էր որ գլխուս եկաւ , ան կապոցին մէջ շատ սուղ բաներ կային : Այս գիտեմ որ դուն աս բանիս մէջ յանցանք չունիս , բայց բանը վաճառականը համոզելն է . վասն զի ատ կապոցին տէրը դաժան մարդ մըն է . գիտեմ որ պիտի չհաւտայ մեր խօսքին , և մեր գլխուն փորձանք պիտի բանայ . բայց որպէս զի շուտով աս բանիս դէմը առնունք ու մենք մեր կողմանէ ապահով ըլլանք՝ եկ հիմա մէկէն ելլենք իրեն երթանք . ես քու կողմանէդ կրխօսիմ » :

Ադուարդը զգեստները փոխեց և Վամ

պերին հետ մէկտեղ շուտ մը ելան գնացին
վաճառականը գտնելու . խեղճ Ադուար-
դին սիրտը այնպէս սաստիկ կրնետէր՝ որ
կարծես թէ մեծ յանցանք մը բրեր է : Ար-
բոր հասան վաճառականին տունը՝ Վամ-
պէրը ինչ որ հանդիպեր էր պատմեց անոր .
բայց եկո տես որ վաճառականը ամենևին
խօսք չէր հասկընար . աս մարդը վաշխառու
(մամէլէճի) ծեր մըն էր՝ որ այսպիսի դի-
պուածներով խեղճ մարդկանց ունեցածը
չունեցածը կրկողոպտէր : Ասել մը ատեն ա-
չուրները Ադուարդին վրայ տնկելով նայե-
լէն ետքը՝ դարձաւ Վամպերին ըսաւ .

« Փուճ տեղը կը գովես աս տղան՝ որ դեռ
» մէկ երկու օր է քանի որ խանութի մտեր
» է . շիտակը կուզես նէ ասիկայ կասկածելի
» մարդ մը կերևնայ ինձի , և կրնայ ը ըսլ
» որ աս պատմութիւնն ալ իր քովէն
» հնարեր է զիս խաբելու համար » :

« Պարոն , ըսաւ Վամպէրը , մեծ ան-
» իրաւութիւն կրնես աս մարդուն առա-
» քինութեանը վրայ կասկածելովդ . ես
» ճանչցեր եմ իրեն առաքինութիւնը , և
» գիտցած ըլլաս որ ես որևիցէ մարդու
» վրայ չեմ վստահիր . թող որ շատ ան-

» դամքու կապոցէդ աւելի սուղ բաներ
» յանձներ եմ իրեն , և մէկ անգամ մըն
» ալ չեմ խաբուած : Այս դիպուածով քե
» ղի ինչ վնաս որ եղաւ նէ՛ ես իմ կողմա
» նէս սրատրաստ եմ հատուցանելու » :

« Քու խօսքերովդ զիս չես կրնար հա
» մոզել , ըսաւ վաճառականը , և թէպէտ
» բոլոր հարստութիւնդ ալ ինծի՛ տաս՝ չես
» կրնար իմ սիրտս առնուլ : Այս դատաս
» տանի պիտի ելլեմ , հոն տեղը կիմանաս
» թէ ատ մարդուն վրայ վստահիլ պէտք է
» եղեր թէ չէ : Թէ որ իրեն անմեղու
» թիւնը յայտնուի՛ բան մըն ալ չեմ ու
» զեր , կապոցին կորսուելուն վրայ ալ չեմ
» մեղքընար . իսկ թէ որ ընդհակառակն
» յանցաւոր ելլէ՛ կուզեմ որ արդարութիւ
» նը տեղը երթայ , ու աս անդ գամը բանտի
» մէջ անօթի ծարաւ մեռնի , դուն ալ
» պարտական ըլլաս կապոցին աժողէքը
» տալու , որպէս զի մէյմըն ալ չճանչցած
» մարդիկներդ քովդ չառնես ու վրանին
» զվստահիս » : Այս ըսելով ու խորը մոլոր
անոնց վրայ նայելով՝ ելաւ գնաց . Վամ
պէրն ու Ադուարդն ալ իրենց տեղը դար
ձան :

Հազիւ թէ ժամ մը անցեր էր , մէ յմըն
ալ դատաւորին մարդիկներէն երկու հոգի
եկան ու Ադուարդը կը փնտռէին : Անիկայ
ալ համարձակ դիմացինն ելաւ . Վամպէրն
ալ սիրտ տալով իրեն՝ ըսաւ . « Ա՛ի վա-
» խեր , Աստուած զքեզ ձեռքէ չթողուր :
» Աս ամենեկին չեմ տարակուսած քու ան-
» մեղութեանդ վրայ . հարկ ը ըլլայ նէ ես ալ
» քեզի կօղնեմ , և ձեռքէս եկածին չափ
» ջանք կընեմ զքեզ շար ծերուն ձեռքէն
» ազատելու համար : Գնա՛ սիրելի , դա-
» տաւորներուն դիմացը համարձակ կեցի .
» յանցաւորը միայն պէտք է վախնայ
» դատաւորին նայուածքէն » :

« Աս սղտիկուց ՚ի վեր միտքս այսպէս
» դրեր եմ որ , ըսաւ Ադուարդը , Աստու-
» ծոյ շնորհքէն ետքը՝ մարդուս էն մեծ
» հարստութիւնը ուրիշներուն դիմացը հա-
»ւատարիմ գտնուելն է . ես ալ միշտ աս
» հարստութիւնը ձեռք ձգելու ջանացեր
» եմ . ուստի մարդկանց դատաստանն
» ըուն դիմացը ելելու չեմ վախեր . միտքս
» դրեր եմ որ թէպէտ անոնք զիս դատա-
» պարտեն , Աստուած զիս կարգարացընէ :
» Ինչպէս որ թշնամոյն հրացաններէն

» չվախցայ , ասանկ ալ դատաւորին քննու
» թենէն պիտի չվախնամ . շատ անգամ
» Սպանիայի մէջ մահուան հետ կուրտե
» ցայ , ևս առաւել չեմ վախնար իմ հայ
» ընեացս մէջ . իմ մխիթարութիւնս միայն
» անմեղ ըլլար է » :

Դատաւորին մարդիկները Ադուարդը
առին դատաստանարանը տարին . Վամ
պէրն ալ գնաց Սիբիթոն զօրավարը գտնե
լու , որպէս զի աս բանիս ճար մը ընեն :

ԳՎ ՈՒՒՍ ԺԳ

Անիրաւ դատաստան :

Արքոր Ադուարդը դատաստանարանը մտաւ , տեսաւ որ կորսուած կապոցին տէրը հոն է : Աս մարդս առաջուց դատաւորին սիրտը իրեն քաշեր էր , և Ադուարդին վրայ ալ այնչափ զրարատութիւններ ըրեր էր՝ որ խեղճ տղուն երեսը նայող չեղաւ . դատաւորը խիստ ձայնով մը հարցուց թէ դուն ո՞վ ես : — « Աս Ադուարդ Գաս » տոնեան կ'ըսուիմ , ըսաւ , և Իրլանտայի բանակին յինասպետներէն մէկն եմ , պատերազմի մէջ առած վէրքերուս համար ազատութիւն թուղթ ալ ունիմ » : — « Հապա Վոնտրա ի՞նչ բան ունիս , ինչո՞ւ համար եկեր ես » : — « Աս աս քաղաքս եկեր եմ Վամպէր վաճառակաւ նին մէկբանի թղթեր տալու համար իր եղբորը կողմանէ՝ որ Սպանիայի բանա-

» կին զօրասլետն է . նաևու մը կըսպասեմ
» որ ելեմ իմ երկիրս երթամ » : — « Վի
» տես ի՞նչ բանի համար զքեզ կանչեցի » :
— « Արոշ չեմ գիտեր՝ բայց սա մարդը
» վրաս զրպարտութիւն ըրած պիտի ըլլայ՝
» ըսելով թէ ես գողցեր եմ իրեն զրկուած
» կասկոցը » :

Վ աճառականը պատասխան պիտի տար ,
բայց դատաւորը նշան ըրաւ որ լուէ , և նո-
րէն Ադուարդին դառնալով « Իրաւ , ըսաւ ,
» քու վրադ ամբաստանութիւն մը կայ թէ
» կասկոց մը գողցեր ես՝ որ Վ ամսէր վա-
» ճառականը քու ձեռքովդ աս պարոնին
» կըղրկէ եղեր : Ան կասկոցին մէջ շատ
» սուղ բաներ կան եղեր . աս մարդը հոս
» չէր գար՝ թէ որ որոշ չգիտնար թէ
» դուն ես ան բաներուն գողցողը : Օուր-
» ցածներուդ վկայ մը չունիս , ի՞նչպէս
» կրնաս զքեզ արդարացնել » : — « Աս
» միայն կը զրուցեմ որ ատ մարդը զքեզ
» խաբեր է » :

Ատքը Ադուարդը սկսաւ պատմել թէ
ինչպէս ժողովուրդը զինքը հրմըշտըկելով
չէր կրցած կասկոցը ամուր բռնել և թա-
միզին մէջ ընկեր էր : « Հատ մի ջանար ,

» ըսաւ դատաւորը , քու յանցանքդ պար
» տրկելու : Այնպէս մը կը խօսիս իբր թէ
» աշխարհքիս մէջ էն ազնուական մարդը
» ըլլայիր : Յցու նայիմ ո՞ր է ազատու
» թեանդ թուղթը » : Ազուարդը հանեց
ծոցէն իր ազատութեան գիրը՝ որ Ասմ
պէրը տուեր էր : Դատաւորը ուշադրու
թեամբ քննելէն ետքը , ըսաւ . « Իրաւցընէ
» աս զինուորական վկայութիւնը գրեզ
» կրնար արդարացընել , բայց որովհետեւ
» աս պարոնը վկայներ ալ ունի քեզի դէմ ,
» հիմա անոնց վկայութիւնն ալ լսենք » :

Աս ըսելով աչք ըրաւ դատաւորը իր
մարդիկներուն . անոնք ալ երկու դաժան
մարդիկ ներս մտուցին՝ որ երդում պա
տառ ըլլալով կը վկայէին՝ թէ մենք տեսանք
որ Ազուարդը թաւիղին կամրջէն անցաւ ,
թեին տակն ալ կապոց մը կար , և ա
ռանձին փողոց մը քաշուելով՝ քիչ մը ա
տեն հոն ուշացաւ , ու ետքը նորէն դառ
նալով ան կապոցը գետը նետեց , բայց
յայտնի կերևնար որ մէջինները պակսեր
էին . ինքն ալ շուտ մը ելաւ գնաց :

Ան ատեն վաճառականն ալ անոր երեսն
ի վեր պոռալով սկսաւ ըսել . « Ար ըսես , աս

» վկայներուլս քու սուտ ու խաբեբայ հնարք
» ներուդ խայտառակութիւր յայտնի եղաւ » :
« Աս աս վկայները չեմ ճանչնար , ըսաւ
» Ադուարդը . և քու տեղդ ես կամչնամ
» որ այսպիսի մարդիկներ դատաւորին դի
» մացը հաներ ես : Աուզես յայտնի ցու
» ցընեմ որ ամէն զուրցածնին ալ սուտ է .
» ես կամրջէն անցնելէն ետքը առանձին
» փողոց մը մտած չեմ , մանաւանդ թէ
» դեռ կամրջին սկիզբն էի՝ երբոր ժողո
» վուրդը զիս հրելով՝ կապոցը ձեռքէս ե
» լաւ ու գետին մէջ ընկաւ : Աս օտա
» բական ըլլալով՝ կամրջին վրայ գտնու
» ող մարդիկը չէի կրնար ճանչնալ . ասպա
» թէ ոչ ես ալ զանոնք վկայ կը կանչէի
» քու բերանդ գոցելու համար . բայց ես
» վկայ մը ունիմ նէ Աստուած է , մարդ
» կանց առջև զինքը ինծի վկայ կըլիան
» չեմ . ինքը գիտէ որ ես անմեղ եմ , և
» ճշմարտութիւնը շուտ կամ ուշ միշտ կը
» յաղթէ . գիտցած ըլլաս որ անմեղութիւ
» նը ծածուկ չմնար , երբ որ ըլլայ կը յայտ
» նուի » :

Աս խօսքերը որ Ադուարդ անմեղու
թեամբ ու համարձակութեամբ կըզրուցէր

մեծ տալաւորութիւն ըրին ամէն հոն տեղը
եղողներուն վրայ . դատաւորն ալ խոռ աչ-
քով մը վաճառականին ու երկու վկայնե-
րուն վրայ կը նայէր . ամէնքն ալ լուռ կե-
ցած կրմտածէին :

Աս լուսթեան ատենը մէյմըն ալ դուռը
բացուեցաւ , Ռիքթէն զօրապետն ու Վամ-
պէր վաճառականը մէկտեղ ներս մտան :
Ադուարդը մէկէն անոնց դիմացը ելաւ , ու
զուարթ դէմքով բարեւեց զանոնք . Ռիք-
թոն առաջ անցաւ ու ըսաւ . « Պարոն
» դատաւոր , մենք երկուքնիս ալ եկեր ենք
» աս տղուն վկայելու՝ որ փուճ տեղը ձեր
» ձեռքը մատնուեր է : Թէ որ դուն գիտ-
» նայիր թէ Ադուարդը ուրիշ անգամ իմ
» բանակիս մէջ ի՞նչ քաջութիւններ ըրած է
» Սպանիայի սլատերազմին մէջ , և թէ ի՞նչ
» պէս իր բարի վարմունքովը երեւելի եղեր է ,
» ան ատեն շատ դիւրաւ կրնայի զինքը ար-
» դարացրնել : Արեմն ի՞նչ է տեսնենք իրեն
» յանցանքը : Աս վկայ ըսածներդ ալ այն-
» պիսի մարդիկ կերեան՝ որ իրենց խօսքին
» ճշմարտութիւնն ալ կարծեմ չեն կրնար
» հաստատել , այսպիսի խաբեբաներուն խօս-
» քին հաւտալով՝ անմեղ տղայ մը դատա-

» սլարտել կը ըլայ մի : Արխնդրենք որ աս
» բանս ամենայն ուշադրութեամբ քննուի ,
» որպէս զի առանց աղէկ մտածելու վճիռը
» չտրուի . մանաւանդ թէ տղուն առջի
» վարքն ալ սէտք է քննել . վասն զի առա
» քինի ու քաջ զինուոր մը՝ մէկէն այսպիսի
» անօրէն մարդ մը չկրնար դառնալ : Իմ
» իրեն համար տուած վկայական թղթերս
» ասոնք են . ասոնք աչնոր զօրասպետը ինծի
» զրկեր էր՝ որուն ձեռքին տակը աս տղան
» երկայն ատեն զինուորութիւն ըրեր է .
» զօրասպետին կեանքն ալ թշնամիներուն
» ձեռքէն ինքը ազատեր է . ասոնցմով
» կերենայ իրեն գովելի ու առաքինի վարքը » :

« Իրաւցրնէ , ըսաւ Վամպէրը , ամբաս
» տանող վաճառականին , քու ազահումիդ
» զքեզ զրդեր է որ դատաւորի դիմես .
» խօսք չտուի՞ մի քեզի կորսուած կապո
» սին գինը հատուցանելու : Բայց դուն
» անկէ աւելին կը սլահանջես , և չէ՛ թէ
» միայն ամբողջ վնասը տուժել տալ կու
» զես , հապա կրնայիս որ աս անմեղ տղան
» ալ փորձանքի մը բերես » :

Վաճառականը կմկրմալով « Թող դա
» տաստանը անոր կողմը կըտրուի՛՝ ու՛ որ

» իրաւունք ունի , ըսաւ . թէ որ աս տղուն
» անմեղութիւր յայտնուի՝ սե սպատրաստ եմ
» ան կասկոցիս իրաւունքէն հրաժարելու ,
» զինքն ալ տուժելէն կազատեմ . բայց թէ
» որ յանցաւոր է՝ կուզեմ որ օրինաց ասլս
» սլրրաձին պէս ամենայն խստութիւ սլատ
» ժուի . դուն ալ Վ ամպէր , կասկոցին գի
» նէն զատ՝ բոլոր դատաստանին ծախքն
» ալ սլիտի վճարես » : — « Հաստէր
» մարդ , ըսաւ Վ ամպէր , քանի մէկ համ
» բերենք քու ազահութեանդ » : — « Տող
» սլուիկայ մարդ , բան չունիս մի , ըսաւ
» Սիքթոն . անշուշտ Մտտուած խեղճ Ն
» դուարդին անմեղութիւր կը յայտնէ , և
» աս մարդուն չարութիւնն ալ կոչնչա
» ցրնէ . հիմա տեսնենք դատաւորը ինչ
» կը զրուցէ » :

Մէնքը լուեցին . դատաւորն ալ սկսաւ
այսպէս վճիռ տալ . « Արուհետե , ըսաւ ,
» ամբաստանուածը վկայ չունի՝ որ իր
» անմեղութեանը վկայէ , ու ցուցրնեն
» թէ ինքը վաճառականին կասկոցը չու
» զելով գետը ձգեր է , ասոր համար իրեն
» իրեք օր ատեն կուտամ , որպէս զի կամ
» ան կասկոցը տիրոջը դարձրնէ , կամ

» օրէնքին հրամայածին սէս սլատժուի » .
աս ըսելով հրամայեց իր մարդիկներուն որ
Նդուարդը բանտը տանին , բայց « Նըեսէ
» մի թողուք , ըսաւ , որովհետեւ որ յան
» ցաւոր ըլլալը դեռ յայտնի չէ » :

Կամպէրն ու Սիլքթոնն ալ ելան գնա
ցին , և ամէն ջանք կընէին որ կապոցը
գտնեն . գացին Նդուարդին ցցուցած կա
մրջին վրայ՝ և իրենց աչքին առջևը փրն
տուել տուին , ու մեծ վարձք խոստացան
նաւաւարներուն՝ ու՛ր որ աս բանս գտնէ : Այ՛
բաստանող վաճառականն ալ կուզէր միտ
քը դրածը առաջ տանիլ . մանաւանդ եր
բոր կը մտածէր թէ իրեն ինչ մեծ ամօթ
սլիտի ըլլայ՝ թէ որ անոնք կարենային կա
պոցը գտնել : Աս բանիս համար ան իրեք
օրը ամենեւին հանգստութիւն չունեցաւ .
տասը անգամ մը տնէն դէպ 'ի թաւիղ
գետը եկաւ գնաց . սիրտ կուտար նաւաւար
ներուն և անոնց գլխաւորն ալ ծածուկ կը
յորդորէր՝ որ եթէ յանկարծ գտնեն ան
կապոցը՝ գաղտուկ իրեն բերէ :

Իսկ Նդուարդը բանտին մէջ զԱստուած
վկայ կը կանչէր , որ իրեն օգնութիւն հաս
նի : Անդադար իր մօրն ու եղբօրը վրայ կը

մտածէր , և կարծէր թէ մէյմըն ալ զա-
նոնք աս աշխարհքիս մէջ պիտի չտեսնէ :
Աչուրները երկաթէ պատուհաններուն վրայ
տնկած՝ ուսկից հազիւ կերևնար կապուտ
երկինքը , « Ավմարիկ , կըսէր , ինչ ձուն
» պիտի գայ պլսուդ՝ երբոր լսես թէ Ա-
» դուարդը մովթ քանտի մը մէջ յանցաւոր
» ու աւազակ մարդու մը պէս փակուեր է :
» Բայց դուն իմ անմեղութիւնս գիտես . և
» աս քանս զիս ալ կըմխիթարէ գքեղ ալ .
» դուն գիտես որ տղադ այնպիսի մարդ չէ
» որ իր ընկերոջը ունեցածը յափշտակէ .
» աւելի կուզեմ մեռնիլ քան թէ այսպիսի
» յանցանք մը ընել : Ավ Աստուած իմ ,
» ողորմէ իմ խեղճ մօրս , և թող մի տար որ
» լսէ իմ խեղճութիւնս » :

Արբոր ասանկ իրեն ցաւերուն վրայ կը
դանգատէր , քանտին գուռը բացուեցաւ ու
քանաապետին մանչը ներս մտնելով՝ իրեն
կերակուրը բերաւ : « Ա՛ն քու ուտելիքդ ,
» ըսաւ . ինչո՞ւ համար կուրաս . պատե-
» ըազմի մէջ մտնող երիտասարդը այս-
» պէս կը յուսահատի մի , ամօթ չէ քե-
» զի պզտի տղու մը պէս լալը : Քանի մը
» տարի քանտը կենալով չմեռնիս պիտի

» ան . նայէ ես տասուերկու տարի է որ
» հոս եմ և միշտ ալ պիտի մնամ : Այլ
» ել , քիչ մը բան կեր . բանտ ըսածդ ալ
» պահով տեղ մըն է , ոչ թշնամիին թըն
» դանօթէն վախ ունիս , ոչ ալ հրացանի
» գնտակներէն : Արանի թէ ամենուն
» բանտն ալ այսպէս ըլլար » :

Ադուարդը աչուրները արցունքով լե-
ցուած նայեցաւ մէյմը աս դժբաղդ մար-
դուն վրայ և շնորհակալ եղաւ իրեն տուած
մխիթարանքին ու բերած կերակուրին հա-
մար . բայց բերանը բան մը չդրաւ : « Գոհ
» չես այսչափին , ըսաւ ան մարդը . մէ-
» կալ բանտը եղողները քեզի չափ ալ հան-
» գիտ չեն ապրիր . նայէ դուն ճերմակ
» հաց ու միս ալ ունիս , և կըսեն թէ քու
» բանդ իրեք օրէն կը լմննայ : Ար , մի
» լար , մի վախեր գքեզ չեն սպաններ . ան
» պատիժը չարագործ մարդկանց համար
» պահուած է » : — « Գատապարտուե-
» լուս համար չեմ լար , ըսաւ Ադուարդը .
» վասն զի թէ որ մեռնելու արժանի եմ
» նէ՛ , քաջութեամբ յանձն կառնում ,
» որովհետեւ շատ անգամ տեսեր եմ ինծի
» պէս կտրիճներուն մեռնիլը . բայց եր-

» բոր կը յիշեմ թէ իմ սիրելի մայրս ըսելով
» իմին դատապարտութիւնս ցաւով գե-
» ըեղմանս պիտի իջնէ՝ սիրտս կըկըտորտի .
» աս մտմտութիւնս զիս կըտանջէ ու ցաւերս
» կաւեցընէ » : — « Բայց ճար չկայ ,
» պէտք է որ քու դատաստանիդ լմըննա-
» լուն սպասես . ասանկ ատենէ դուրս
» յուսահատելու ինչ բան կայ . մնաս
» բարով , անուշներ ըլլայ կերածդ » :

Ան ատենը Ադուարդը մինակ մնալով
ուզեց քիչ մը բան ուտել , բայց չկրցաւ :
Արկայն ատեն ելաւ քալեց , վերջը խոնաւ
յարդին վրայ նստաւ ու հոն տեղը քունը
տարաւ , և անանկով քիչ մը հանգչեցաւ :
Այսպէս իրեք օր սաստիկ նեղութեամբ
նոյն բանտին մէջը անցուց :

Չորրորդ օրն որ դատաստանի պիտի
ելէր , կանուխկեկ ելաւ ու աչքը դուռն
էր , ու կըսպասէր թէ երբ պիտի գան որ
զինքը դատաւորին առջև տանին : Ար-
ջապէս մարդիկը եկան առին տարին զինքը :

Դատաւորը աթոռին վրայ նստեր էր ,
Աիքթոնն ու Վամպերն ալ լուռ կեցած
կըսպասէին : Ադուարդը երկու զինուորի
մէջ կեցուցին . խեղճին երեսին գոյնը պատ

կտրեր էր, և այնչափ տկարացեր ու վատուժցեր էր՝ որ տեսնողները կարծէին թէ շատ տարիներ բանտը կեցեր է :

« Աորսուած կապոցը գտնուեցա՛ւ, ըսաւ » դատաւորը » : — « Չէ, ըսաւ վաճառականը ուրախութեամբ » : — « Տրած յանցանքդ պիտի խոստովանիս թէ չէ, ըսաւ դատաւորը Ադուարդին » : — « Աս չորած յանցանքս վրաս չեմ կրնար առնել. աս բանիս մէջ յանցանք չունիմ » : — « Աորէն կրճարցընեմ քեզի, վաճառականին կապոցը գողնալդ խոստովանիս պիտի թէ չէ » : — « Աս կապոց մապոց չեմ գիտեր. թէպէտ և զիս դատապարտես, ես ասկէ զատ ուրիշ ըսելիք չունիմ » :

Դատաւորը դիմացի խոշոր օրինաց գիրքը թղթատելէն ետքը՝ թղթի մը վրայ անոր վճիռը գրեց, ու ետքը բարձր ձայնով կարդաց. « Ադուարդ Կաստոնեան Ապանիայի բանակին իրլանտացի զինուորնե-
րէն մէկը՝ իրեն յանձնուած կապոցին մէջի սուղ բաները գողնալուն համար, վեց տարի բանտը կենալու կրդատապարտենք » :

Խեղճ Աղուարդը շուտով մը առին
բանտը տարին , անանկ որ իրեն պաշտ-
պաններուն ալ հազիւ թէ ետքի բարեր
կրցաւ տալ : Ինքթոնն ու Վամպէրն ալ
ծուռ աչքով մը վաճառականին վրայ նայե-
ցան՝ որ ձեռուրները իրարու շփշփելով
կուրախանար , ու ծանր կերպով մը իրեն
ըսին . « Գոհ եղա՞ր հիմա խեղճ երիտա-
» սարդին արիւնը մտնելովդ . զիտցած ըլ-
» լաս որ աս ըրած անիրաւութեանդ պա-
» տասխանը Աստուծոյ դիմացը պիտոր տաս
» ու պատիժդ հոն պիտի քաշես » :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

Անմեղու թիւեր ծածուկ չմնար, երբ
որ ըլլայ կը յայտնուի :

Երբոր Ամսկերն ու Ռիքթոնը զարմացած իրարու հետ կրխօսէին աս անիրաւ գատաստանիս վրայ, մէյմըն ալ դատաւորին մարդիկներէն մէկը ներս մտաւ ու դատաւորին ըսաւ թէ շատ մը նաւավարներ եկեր են ու կուզեն շուտով իրեն հետ տեսնուիլ : « Ներս կանչեցէք, ըսաւ դատաւորը » ու նորէն իր տեղը նստաւ : « Նաւավարները խառնաբնոյր ամէնքը մէկէն ներս մտան . ամէնքը սկսան ասոնց վրայ նայիլ : Մէջերնէն մէկը խխում դարձած կապոց մը թևին տակը զարկած կրբերէր : « Տէր Աստուած, կանչեց Ամսկ » պէրը, աս է ան անիծած կապոցը . պարոն դատաւոր, Աղուարդը ետ կանչել

» տուր » : Ան ատենը դատաւորը մարդ
զրկեց որ շուտով Ազդուարդը բանտէն հա-
նեն հոն բերեն , նաւաւարներուն ալ հրա-
ման տուաւ որ աս բանիս վրայօք ինչ որ
գիտեն զրուցեն :

Կասպոցը բերողը առաջ անցաւ ու զա-
նիկայ դատաւորին առջևը դնելով ըսաւ .
» Պարոն դատաւոր , իրեք օր է որ քաղ-
» քիս մէջ շնկոց մը կար ու կըսէին թէ
» թաւափը գետը կասպոց մը ընկեր է , մէջն
» ալ շատ սուղ բաներ կան եղեր . շատ
» մարդիկ ալ կըհաստատէին թէ մենք ան
» կասպոցը աչքով տեսանք : Արէկ չէ
» առջի օրը աս երկու սպարոնները (ցցուց
» Վամպէրն ու Վիլքթոնը) եկան մեզի
» աղաչեցին որ գետին մէջը փնտռենք աս
» կասպոցը ու գտնենք . ապրսպրեցին ալ
» որ գտնելուս սէս հրամանքիդ բերենք .
» առատ վարձք ալ խոստանալով ըսին թէ
» աս բանս որ ընէք խեղճ տղայ մը կազատէք՝
» որ աս բանիս համար վեց տարի բանտ դա-
» տապարտուեր է : Աս վաճառականն ալ
» (ցցուց ծեր վաճառականը) անոնցմէ ետքը
» եկաւ մեր քովը՝ ու ալ աւելի վարձք խոս-
» տացաւ , ըսելով թէ որ կասպոցը գտնէք ,

» ինձմէ զատ ուրիշի չտանիք, և ասանկ
» ապստարելով ելաւ գնաց : Ան ատեն ես և
» իմ ընկերներս սկսանք մէկտեղ աշխատիլ,
» բայց Աստուած գիտէ որ աս բանս
» վարձք առնելու համար չէինք ըներ, հա-
» սկա ան խեղճ տղան ազատելու համար :
» Արեւուան օրս շատ աշխատեցանք,
» բայց բան մը չգտանք . իսկ այսօր երկու
» ժամ առաջ աս կապոցը կամրջին տա-
» կը գտանք, ու ես ալ երկրթէ ճանկովս
» ջրէն վեր քաշեցի զանիկայ, և առինք
» զգուշութեամբ հրամանքիդ բերինք » :

« Օւրցածներդ իրաւ ըլլալուն եր-
» դում կրնաս ընել, ըսաւ դատաւորը » :
— « Աերդուրննամ սլարոն չէ թէ միայն
» ես հապա իմ ընկերներս ալ » : — « Աս
» բանիս համար ամէնքնիս ալ երդում
» կրնենք, ըսին նաւաւարները մէկ բերան
» կանչուրուտելով . և թէ որ ուրիշ վկայ
» ալ ուզէք, մեր ընկերներէն հարիւր հո-
» գի դեռ կրնան վկայել աս բանիս . վասն
» զի իրենք ալ աչքով տեսան աս կապո-
» ցիս ճանկէն կախուած ջրէն դուրս ել-
» լելը » :

« Շատ աղէկ, շատ աղէկ, ձեր վկայ-

» ութիւնը ինծի բաւական է , ըսաւ դա
» տաւորը . բայց ան զուրցեցէք ինծի , աս
» կապոյր ջուրը ձգող տղան կը ճանչնայք
» թէ չէ » : — « Չէ , մենք զինքը տեսած
» չենք , ըսին . բայց ժողովուրդը կը սլատ
» մեն թէ ինչպէս յուսահատեր է եղեր
» խեղճը , երբոր տեսեր է կապոցին ջրին
» տակ երթալը . ինքն ալ գետը նետուեր
» է եղեր զանիկայ փրնտուելու համար ,
» բայց չգտնելով տրտում տխուր լալով
» տուն դարձեր է » :

Դատաւորը ուրիշ հարցընելու բան չու
նէր , իրեն ալ կերևնար թէ բաւական քրն
նութիւն եղաւ , ու Ադուարդին անմեղու
թիւնը յայտնուեցաւ . ուստի ներս կանչել
տուաւ խեղճ տղան : Ադուարդը ներս
մտածին պէս , մէյնը կապոցին վրայ նայե
ցաւ , մէյնն ալ կապոցը բերող նաւաւա
րին : « Տէր Աստուած աս ինչ բան է , ան
» սիրելի եղբայրս , ո՞վ Աւոն , ըսելով կան
» չեց » : — Ան ալ « Ո՞վ սիրելի Ա
» դուարդս ըսելով » մէկմէկու պըլուե
ցան , և բոլորովին իրենք զիրենք կորսըն
ցուցած իրարու հետ կը պագտուէին :
« Տէր Աստուած , ըսաւ Ադուարդը , ե

» րազ է տեսածս . նաւաւար եղեր ես եղ
» բայր . հասլա մայրս . . . »

Անկարծելի դիպուածը և Աննը
Անտրայի մէջ նաւաւարի զգեստով տես-
նելը՝ մեծ վախ ձգեցին իր սրտին մէջ .
կարծէր թէ գժբաղգութիւն մը պատա-
հեր է իրենց տանը . ուրախութիւնն ու ցաւը
մէկտեղ կրխաանուէին , չէր գիտեր թէ ինչ
բանի համար Աննը իր մայրը թողուցեր
է . ուստի մտքէն կրտէր թէ անշուշտ մայրս
մեռեր է , Աննն ալ իր գլխուն ճար մը
գտնելու համար՝ հօրս պէս նաւաւարութե
ձեռք վարկեր է : Բայց Աննը անոր սիրտը
հանդարտեցուց , և համառօտ մը պատմեց
իրեն գլխէն անցածները :

Աիքթոնն ու Ամպէրը անոնց քովը
եկան , և իրենք ալ անոնց երջանկութեանը
վրայ կ'ուրախանային : « Բու գժբաղգու-
» թիւնդ եղբօրդ անմեղութիւնը յայտնի
» ընելու համար է եղեր , ըսաւ Աիքթոնը
» Աննին . Ատուած քու համբերութեդ
» վարձքը տուաւ որ եղբայրդ զըպարտու-
» թենէ ազատես . դուն գինքը ազատե-
» լովդ իրեն ըրած առաքինութեանը փո-
» խարէն ըրիր » :

Գատաւորն ալ Ադուարդէն թողու-
թիւն ուզելով՝ իմացուց իրեն թէ անմե-
ղութիւնը այնպէս յայտնի ցուցուեր էր որ
տուած վճիռն ալ ետ կը դարձնէ : Ատքը
դարձաւ վաճառականին ու ըսաւ . « Գու
» ալ որ ինծի այսպիսի՝ սխալ գատաստան
» մը ընել տուիր , սլարտական ես նոյն տու-
» գանքը տալու ինչ որ Ամայերէն կը պա-
» հանջէիր . և ան կապոցն ալ որուն համար
» կըսէիր թէ Ադուարդը գողցաւ , քու ը-
» ըած զըսարտութեանդ համար իրեն պիտի
» տաս , և գատաստանէն չեղած թողութի
» պիտի խնդրես իրմէ՝ որ անիրաւ տեղը իրեն
» անունը կոտորեցիր : Իսկ մէկալ երկու չա-
» ըագործ սուտ վկայները՝ որ անշուշտ աս
» բանս չգիտնալով վկայելուն համար
» վարձք ալ առած են , ամենայն խստու-
» թեամբ թող պատժուին » :

Վաճառականը կատաղութենէն ինք-
զինքը կուտէր , ու ամօթէն գետին կ'անց-
նէր . վերջապէս քթին տակէն մոմնա-
լով Ադուարդէն թողութիւն ուզեց , ու
առանց կապոցին վրայ նայելու կծիկը դրաւ
դուրս փախաւ : Ճամբուն տղաքները ասոր
ետեւէն ընկան ու զինքը քարի բռնեցին , և

[Թէ որ զինուորները անոր տանը բոլորախօր
չառնէին ու անոնց դէմ չդնէին՝ պա-
տուհաններուն ասպակիներն ալ բոլոր կը
կոտորէին :

Ախր[ժոնն ու Վամպէրը Ադուարդին
ու Վեոնին հետ մեծ յաղթութիւն ըրա-
ծի սկէս՝ ելան տուն դարձան, ու նոյն
օրը փառաւոր հարկիք մը ըրին : Թէ-
պէտ և կապոցը Ադուարդին մնաց, բայց
ինքը չուզեց մէջէն բան մը առնուլ . հասա-
ինչ որ մէջը կար ծախսեց, և անկէ եկած
ստակը իրեք մաս բաժնեց . մէկ մասովը
Վեոնը ազատեց, մէկալ մասը Վեոնին
հետ կապոցը գտնող նաւաւարներուն բաժ-
նեց, երրորդ մասն ալ աղքատներուն տուաւ .
առաքինի Ադուարդը աս կապոցէս իրեն
համար բան մըն ալ չսլահեց :

Բոլոր օրը բարեկամական խօսակցու-
թիւներով անցուցին, երկուքն ալ չէին կշտա-
նար Այնախանամութիւնը օրհնելէն՝ որ
այնպիսի դիպուածով մը մէկզմէկ գտնել
տուեր էր, որուն մէջ Աստուծոյ ողորմու-
թիւնը յայտնի կ'երևնար : Ադուարդը
Վեոնին հետ գնաց անոր կեցած տեղը,
որպէս զի անոր ունեցածը չունեցածը

ժողովրտեն ու Վամպերին տունը բերեն . որովհետև ինչուան Վրլանտայ երթալու ա տեննին՝ հոն պիտի կենային : Ադուարդը շատ զարմացաւ երբոր տեսաւ եղբորը բաներուն մէջ աղուոր ոսկի ժամացոյցը ու երկու արծրթէ տուփերը : Հարցուց անոր թէ « Օստոնք ո՞ւր տեղէն ձեռք ձգեցիր » : Վեոնն ալ վաճառականին պատմութիւնը իրեն պատմեց , և խոստացաւ զինքն ալ մէկտեղ տանելու ան մարդուն տունը՝ որ աս բաներս իրեն տուեր էր : Արկրորդ օրը ելան միատեղ գնացին :

Վաճառականը մեծ ուրախութեամբ ընդունեցաւ զիրենք , և իմանալով որ Ադուարդը Վեոնին եղբայրն է՝ մեծ ուրախութիւն ցցուց իրեն այսպիսի ազնիւ եղբայր մը ունենալուն համար : Արբոր Վեոնը իմացուց անոր նաւաւարութէ ազատիլը , և թէ քանի մը օրէն իր հայրենիքը պիտի դառնայ , ու իրեն մայրը , տունն ու տեղը պիտի տեսնէ , վաճառականը քիչ մը կենայէն ետքը մօտ եղած խուցը գնաց ու շուտով մը նորէն դարձաւ : Ատքը հրամեց որ խմելիք մը հանեն երկու եղբարց , ինքն ալ անոնց յաջող ճամբայ բարեմաղ-

Թելով խմեց անոնց կենդանութեանը . վազուան օրն ալ կէսօրուան կերակուրի հրամցուց զանոնք . « Տայց հիմկուհիմա » հետս եկէք մէկտեղ երթանք » ըսելով ելան գնացին :

Վաճառականը առաւ տարաւ զիրենք լաթեղէն ծախողի մը խանութը , և անոնց համար զգեստցու կտաւ գնեց . մարդուն ալ ապսպրեց որ երկուքին համար ալ մէյ մէկ գլխարկ , վզնայ ու կոշիկ գնէ , և որչափ կարելի է նէ շուտով հասցընէ : Ետոնցմէ զատ Ասթերին , Վարդուհիին և Աւփիմէին համար ալ աղուոր կտաւներ գնեց . Ադուարդին մատն ալ մատնի մը անցուց , խնդրելով որ յիշելիքի մը պէս միշտ զանիկայ վրան պահէ . Եւոնին ծոցն ալ կամացուկ մը քսակ մը ոսկի դրաւ ճամբու ծախքի համար . վերջը երկուքն ալ իրենց տեղը հասցուց :

Արբոր երկրորդ օրը կէսօրուան կերակուրի գնացին՝ տեսան որ Ռիքթոնն ու Վամպէրն ալ հոն տեղն էին . վաճառականը առանց իրենց խմայրնելու՝ զանոնք ալ սեղանի հրաւիրեք էր : Սեղանին վրայ Ռիքթոնն ու Վամպէրը վաճառականին

երկու կողմերը նստեր էին , Վեոնն ու
Նդուարդն ալ անոնց քովը :

Հարկինքը խիստ փառաւոր եղաւ . վա-
ճառականը կերակրէն ետքը երկու եղբարց
մօրը կենդանութեանը զինի որ խմեց ,
Նդուարդին ու Վեոնին սիրտը եղաւ ու
սկսան լալ . իրենք ալ առին խմեցին իրենց
բարերարներուն կենդանութեանը : Աերա-
կուրը լմննալէն ետե՛ խել մը ատեն ալ
իրարու հետ խօսելով անցուցին , և ուշ
ատեն մէկմէկէ բաժնուեցան , խօսք տալով
որ ճամբայ ելելէն առաջ նորէն իրարու
հետ տեսնուին :

Վեոնը պատմեց եղբօրը թէ ինչպէս
ուղղափառ քահանայներ գտեր էր . և առ-
ջի կիրակին առաւ զինքը ան պարտէզը
տարաւ՝ ուր որ մատուոը շինած էր : ‘Աոյն
օրը երկուքն ալ խոստովանելով ջերմեռան-
դութեամբ հաղորդուեցան . Նդուարդն
ալ որ այնչափ ատենէ ՚ի վեր զուրկ մնացեր
էր աս քաղցր մխիթարանքէն՝ մեծ երջան-
կութիւն կը սեպէր իրեն հրեշտակներուն
անմահական հացին արժանի ըլլալուն
համար :

Վերջապէս ճամբայ ելելու փափաքելի

որը եկաւ հասաւ : Ըն նաւն որ Վամպերը
Իրլանտայ պիտի ղրկեր պատրաստուեր էր
ու յաջող հովի կը սպասէր : Արկու եղ-
բարքը եւան գնացին վաճառականին տունը,
որպէս զի ետքի բարենին տան ու շնոր-
հակալ եղան անոր ըրած բարիքներուն հա-
մար . վաճառականին խաթունը սղտի սըն-
տուկ մը բերաւ իրենց տուաւ , որուն մէջ
աղուոր զարդարանքներ կային . « Ադուարդ
» ատ սնտուկին մէջը մատնի մըն ալ կայ ,
» ըսաւ քաղաքավար կերպով մը , անիկայ ալ
» քու ընկերոջդ տաս » : Ադուարդը շատ
զարմացաւ խաթունին ըրածին վրայ , ու եր-
կուքն ալ բոլոր սրտանց շնորհակալ ըլլա-
լով դարձան եկան Վամպերին ու Աիք-
թոնին քովը : Դամէ մը ետքը միատեղ
եկան ծովեզերքը գնացին , ուր որ նաւը իրենց
համար կը սպասէր . հոն տեղը իրենց բարե-
րարներուն վերջի բարենին տուին , ու բոլորո-
վն իրենք զիրենք Աստուծոյ յանձնելով
նաւը մտան ու յաջող հովով ճամբայ եկան :
Քիչ ատենէն Իրլանտայի ծովեզերքը սկը-
սաւ երևնալ . ու քիչ ժամանակուան մէջ
աղէկ ճամբով մը հասան իրենց հայրե-
նիքը՝ ու մէկէն ցամաքը եկան :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

Երեկոյեան ընթերցումնք :

Ամբողջական պայծառ ու լուսրնկայ գիշեր մըն էր ան գիշերը՝ երբոր Անոնն ու Ադուարդը նաւաւարի զգեստով Երջան տայի տնակին բոլորտիքը եղած բլուրներէն վար կ'իջնէին . քանի որ առաջ կ'երթային ան տեղուանքը հանդիպած սրտաշարժ դիպուածները մտքերնին կուգար . Անոնը Ադուարդին կը ցուցնէր ան հին կաղամախի ծառերն՝ որոնց շուքին տակը նստելով կը հանգչէր , երբոր վախկոտ եղջերուներուն ու վայրի խողերուն ետեւէն ընկնելով արիւն քրտինք կըմտնէր : Ադուարդն ալ կը ցուցնէր ան հայլի նման լիճը՝ որ գիշերուան թեթև քամիէն կը շարժէր , և անոր եզերքը իր ձեռքովը տնկած ուռնիները , երբոր աչքը կը դարձնէր ու

ձորին վրայ կը նայէր , իրեն տղայութեան
ժամանակը հոն տեղուանքը ըրած ուրա-
խութիւնները միտքը կուգային , կը համ-
բէր բուրգի ձեով կտրած պտղատու ծա-
ռերը՝ որոնց որ ճիւղերուն վրայէն ատեն մը
մամուռները կը մաքրէր : Ատեն ատեն
կանկ կ'առնէր ու կարծես թէ մօրը ձայնը
լսելով՝ իր սիրտը ուրախութեամբ կը լե-
ցուէր :

« Բիչ մը հոս տեղը հանգչինք , ըսաւ
» եղբօրը , ինչուան որ մութը աղէկ մը կո-
» խէ , որպէս զի աւելի զարմանք բերենք
» մեր մօրն ու քու ընկերօջդ Վարդու-
» հինն : Արբօր ամակին մօտենանք , առաջ
» դու ներս մտի , ես ալ ետեւէդ կուգամ ,
» որպէս զի մերոնց ուրախութիւնը աւելի
» երկայն քէ , ու մենք ալ տեսնելով
» զուարճանանք . բայց նայէ խօսակցու-
» թեան ձայն մը կայ , կը լսես » : — « Ի-
» ըսաւ կըսես , ըսաւ Վլենը , ես ալ մօրս
» ձայնը կ'առնեմ կոր » ըսելով ուսը շալ-
կած կապոցը Ազուարդին քովը դրաւ , ու
քովէքով նստան : — « Նայէ , ըսաւ Ա-
» դուարդը , Աւփիմէն բան մը կը կար-
» դայ կոր . ինչպէս ալ աղէկ սորվեր է

- » կարդալը . իր պզտի հասակին չես տար .
- » շիտակը ես աս բանիս վրայ շատ զար-
- » մացայ » :

Իրաւցրնէ նոյն ատեն Ասթերը դրան դիմացը նստեր էր՝ ու Աւփիմէին կարդա-
ցածը մտիկ կրնէր որ Աստուածաշունչին
աս կտորն էր .

« Արբոր Տուբիան Հոագուելի աղջկան
հետ կարգուելուն պատճառաւ շատ ու-
շացաւ , իր հայրը խիստ սիրտմաշուքի մէջ
էր ու կ'ըսէր . Արդեօք ինչ բանի հա-
մար այսչափ կուշանայ մեր զաւակը . չը-
լայ թէ Գաբայէը մեռած ըլլայ . չը-
լայ թէ զաւկիս գլխուն փորձանք մը եկած
ըլլայ : Աս մտմտութիւնով այնպէս սաս-
տիկ տրտմած էին տղուն հայրն ու մայրը՝
որ երկուքն ալ գլուխ գլխի տուած ին-
չու տղանիս խոստացած ատենը չդառ-
նար ըսելով՝ լայէն չէին գաղբեր : Մա-
նաւանդ տղուն մայրը Աննան՝ աղբիւ-
րի սէս արցունք թափելով էրած սրտով
կը զրուցէր . Վախ , սիրելի զաւակս ,
վախ . ինչպէս զքեզ այդչափ հեռու տեղ
ղրկեցինք . գուն որ մեր աչքին լոյսն էիր ,
գուն որ մեր ծերութեանը գաւազանն էիր ,

դուն էիր մեր սրտին մխիթարանքը , ու
մեր մէկ հատիկ զաւակը . ան , ինչո՞ւ զբեղ
թողուցի . դուն մեզի բոլոր աշխարհքիս
ստրկէն աւելի կաժէիր սիրուն զաւակս :

« Տորի՛ծը փուճ տեղը զանիկայ մխիթա-
րելու կը ջանար , ըսելով թէ Աստուած կը
սլահէ մեր զաւակը , և ան մարդն ալ որուն
որ յանձնեցինք մեր տղան՝ հաւատարիմ
մարդ կերենար : Բայց դժբաղդ մայրը
չէր ուզեր աս մխիթարութիւններուս մը
տիկ ընել ու կ'ըսէր . Ինչուան որ զաւակս
չտեսնեմ սիրտս չհանդարտիր : Ամէն օր
տանը դուռը կ'ելէր ու անցնող դարձողն
իր զակին վրայօք կը հարցընէր :

« Օր մըն ալ երբոր լեռան մը գլուխը ե-
լեր նստեր էր , ու տրտում տխուր ասդիս
անդին կը նայէր թէ արդեօք իր զաւակը
կուգայ թէ չէ , մէյմըն ալ հեռուէն երկու
կտրիճ մարդիկ տեսաւ որ վազելով կու-
գային . իմացաւ որ անոնցմէ մէկը Տու-
բիան էր . վազեց գնաց ընկերոջը աւետիս
տուաւ ու ըսաւ . Մեր զաւակը կուգայ
կոր : Աոյն ատեն ճամբորդներուն հետ
եղած սլզտի շնիկը վազելով եկաւ ու կար-
ծես թէ անոնց հասնիլը իմացընել կուզէր ,

և քծնելով ու հաջելով իր ուրախութիւնը
կը յայտնէր :

« Տօբիթն ալ չկրցաւ համբերել և սկսաւ
խարխափելով անոնց դիմացը ելել , ու ա-
չուրները կոյր ըլլալուն համար խեղճը
ասդիս անդին կը զարնուէր , ինչուան որ
ծառաներէն մէկը եկաւ ու ձեռքէն բռնե-
լով իրեն որդւոյն դիմացը տարաւ : Տու-
բիան ալ իրեն ծնողացը ճիտը սըր լուեցաւ
և ուրախութեամբ սպազտուեցան . ետքը
շուտով մը Աստուծոյ շնորհակալ եղան իրեն
ըրաժ բարիքներուն համար :

« Իսկ Տօբիթը որ իրեն որդւոյն ձեռքովը
աչից լոյսը նորէն ձեռք ձգեր էր՝ անկէ ետքը
շատ տարիներ ալ ապրեցաւ , և ինչուան
իրեն թոռներուն զաւկրներն ալ տեսաւ . և
իրեն մնացած կեանքը բարեպաշտութեամբ
ու երջանկութեամբ անցընելով հարիւր եր-
կու տարուան մեռաւ » :

Ասթերին սիրտը կտոր կտոր եղաւ երբոր
լսեց աս սարգ ու սրտաշարժ պատմութիւ-
նը : Աւփիմէն գիրքը գոցելու ատեն , Աս-
թերը հառաչելով մը ըսաւ . « Աւր էր թէ
» ես ալ նորէն տեսնէի իմ խեղճ զաւկը
» ներս : Աչքիս լոյսը գրեթէ բոլորովին

» խաւարեր է արցունք թափելէն . երբ
» պիտի ըլլայ որ ես ալ մխիթարուիմ . երբ
» պիտի տեսնեմ Ադուարդս ու Վեոնս .
» այսչափ ատենն է որ զըկուած եմ իրենց
» տեսութենէն , և դեռ ո՞ գիտէ որչափ
» ատենն ալ զուրկ պիտի մնամ : Իմ սի-
» րելի ընկերս վերջի անգամ չկրցայ տես-
» նել , որ քիչ մը մխիթարուէի . անշուշտ
» հիմա ալ առանց իմ զաւկրներս տեսնե-
» լու գերեզման պիտի իջնեմ : Տէր Աս-
» տուած , քու կամքդ ինչ որ է ան ըլ-
» լայ . և թէ որ քու կամքդ աս է՝ ես ալ
» հնազանդելու պատրաստ եմ » :

Իսեղճ Աւփիմէին սիրտը աս խօսքերէս
ձգմուտեցաւ ու խորունկ հառաչանքով մը
գիրքը մէկդի թողուց : Ան ատեն Վարդ-
դուհին ու Մարիամն ալ արտէն դարձան
ու երկու կողով պտուղ բերին : « Մարիկ
» ինչո՞ւ համար այնչափ տրտմեր ես , ըսաւ
» Վարդուհին . մեր երթալէն ետքը նոր
» բան մը հանդիպեցա՞ւ » : — « Չէ ,
» աղջիկս , չէ , ըսաւ Ասթերը . հասցա
» Աւփիմէին կարդացածը սրտիս խոցերը
» նորոգեցին , և Վեոնիս ու Ադուարդիս
» վրայ կուլամ » : — « Ինչո՞ւ միշտ այս-

» պէս կը տրտովա մարիկ . ո՛ր գիտէ թէ
» Աստուծոյ ողորմութեան ժամը չէ հա-
» սած՝ որ զաւկրներդ նորէն քեզի դարձնէ :
» Պէտք է որ իրեն կամացը հնազանդինք ,
» գիտնալով որ ինքը իր զաւկրները ձեռքէ
» չթողուր . և երբոր իրեն աղէկ երևնայ՝
» մեր դժբաղդութիւնն ալ կը վերցընէ :
» Հիմա քիչ մըն ալ հոս տեղս կեցիր , օգը
» շատ աղուոր է , քիչ մըն ալ հովահրէ՛
» ինչուան որ մենք երթանք կերակուրը
» պատրաստենք » : — « Հնորհակալ
» եմ քու աղուոր մխիթարանքիդ , սիրելի
» Վարդուհի , ալ ասկէ ետքը ամենևին
» պիտի չլամ , ըսաւ Աստուծոյ : Դուն ալ
» աղջիկս , ըսաւ Աւիիմէին , գնա ան-
» կողնիս վերևէն Աղուարդին քնարը բեր
» ու սա ծառին վրայ կախէ , որպէս զի
» թելերուն թրթռալովը քիչ մը սիրտս բա-
» ցուի , ու զաւկիս ձայնը առած սե-
» պուիմ » :

Աւիիմէն վազեց ու քնարը բերաւ . Ար-
սողան ալ զանիկայ ծառին վրայ կախելով
Մարիամին հետ ելաւ ներս գնաց՝ որ կե-
րակուրը պատրաստեն :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

Անականակալ ուրախութիւն :

Սանկով նանկով վերջապէս զիշերուան մութը կոխեց : Վարդուհին կերակուրը պատրաստելուն պէս՝ եկաւ մօրը ձեռքէն բռնեց, որպէս զի սեղանին քովը իր տեղը տանի նստեցընէ զանիկայ . մէյժրն ալ յանկարծ ետևը դարձաւ դէպ ՚ի արտին նեղ ճամբան՝ որուն երկու կողմը փշերով ցանկ շինած էր, ու ըսաւ . « Վարժեմ մարդ » մը կուգայ կոր դէպ ՚ի հոս . անշուշտ » խեղճ աղքատին մէկն է որ քիչ մը կե » ըրակուր ուզելու կուգայ . աղէկ որ իրեն » տալու չափ բան ունինք » : Աւփիմէն ալ դարձաւ նայեցաւ . « Իրաւ մարդ մը կու » գայ կոր, ըսաւ, բայց մեր երկրին մար » դիկներուն պէս հագուած չէ, նաւալարի » զգեստ հագեր է » :

Աստիճակը ներս մտաւ ու գնաց իր տեղը նստաւ . Վարդուհին ալ անոր քովը

նստաւ չնստաւ , մէյմին ալ ճամբորդը ներս
մտաւ , « Բարի քրիստոնեաներ , ես խեղճ
» նաւավար մին եմ , ինձի մէկ գիշերուան
» համար պառկելու տեղ մը կրնաք տալ »
ըսաւ :

« Տէր Աստուած , կանչեց Ասթերը , ատ
» ձայնը | Լեոնին ձայնն է » : « Ա՛վ իմ սիւ-
րելի ընկերս . . . Ա՛վ սիրելի հայրս » կանչե-
ցին մէկ բերան : Ա՛րդուհին ու Աւփիմէն ,
ու երկուքը մէկէն | Լեոնին վիզը պըլուեցան :

« Ինչուան հիմա ո՛ր էիր սիրելի զա-
» ւակս » ըսաւ Ասթերը , ու ա՛յ չկրնալով
համբերել՝ ցատկեց նստած տեղէն ոտք ելաւ :
» Ա՛րդուհի , Աւփիմէ ձեռքէս բռնեցէք
» զաւակս քովը տարէք զիս , որ ես ալ
» տղուս հետ պագտուիմ : Ա՛ր ես սիրելի
» զաւակս » , ըսաւ ու դէսլ 'ի անոր քովը
սկսաւ երթալ :

Ա՛լ Լեոնը դէսլ 'ի մօրը վագեց , « Բու
» քովդ եմ , մարիկ , ըսաւ , և քեզմէ չեմ
» զատուիր ինչուան որ ինձի թողութիւն
» ու օրհնութիւնդ չտաս » :

« Ա՛լ ել , տղաս , ըսաւ Ասթերը , ես շա-
» տոնց քեզի ներեր եմ . իմ օրհնութիւնս
» ալ միշտ քու վրագը ըլլա » : Ա՛լ Լեոնը պըլ-

լուեցաւ մօրը ճիտը , ու երկուքն ալ կու-
լային :

Մարիամը աս ուրախութեան ու հա-
ռաչանքի ձայները լսելով ներս վազեց :
Նկու եկու ըսաւ անոր Վարդուհին , ետքը
դարձաւ Վեոնին ըսաւ . « Ըսոր աշխա-
» տանքովն է որ մենք ինչուան հիմա ողջ
» մնացինք , թէ որ ինքը չըլլար՝ սովէն
» պիտի մեռնէինք » : Վեոնն ալ բոլոր
սրտով շնորհակալ եղաւ անոր բրած բարե-
րարութեանը :

« Ըս ինչ մեծ բաղդ է , ըսաւ Նսթերը ,
» որ Վեոնս նորէն գտայ՝ որ ես մեռած
» կը կարծէի . բայց իմ ուրախութիւնս ան
» ատեն կատարեալ կ'ըլլայ , թէ որ Ն-
» դուարդս ալ գտնէի . Նդուարդ զա-
»ւակս , արդեօք որ մը զքեզ ալ պիտի
» տեսնեմ աս խեղճ տնակիս մէջ » :

Հազիւ թէ Նսթերը աս խօսքս ըսաւ ,
մէյմըն ալ քնարին ձայնին հետ Նդուար-
դին աղուոր ձայնն ալ լսեց , որ իր մօրը
սիրած խաղերէն մէկը կ'երգէր :

« Ո՛վ Ըստուած , կանչեց Նսթերը ,
» արդեօք ականջիս ձայն կուզայ , թէ ի-
» ըաւցընէ Նդուարդիս ձայնն է » :

Աղուարդը եղբորը ետևէն գալու ատեն ծառին ճիւղէն կախուած քնարը տեսնելով սկսեր է զարնել ու երգել . և այնպէսով իմացուց իրեն գալը . ետքը ներս մտնելով Ասթերին ճիտը ընկաւ . « Աս ալ հոս եմ » սիրելի մայրս » ըսաւ և երկուքն ալ սկսան լալ . ու երկայն ատեն մէկմէկէ չըբաժնուեցան : Ըն ատեն Վարդուհին ու Աւփիմէն ալ եկան իրեն վիզը սր լուեցան և ուրախութիւննին կը յայտնէին :

Ըլ ո՞վ կրնայ պատմել իրենց ուրախութիւնը՝ որ երկայն ատեն իրարմէ բաժնուելէն ետքը ասանկ անակնկալ կերպով մէկզմէկ գտան :

Մէկ ժամէն աւելի այսպէս ուրախանալէն ետև՝ որ կերակուրն ալ մոռցեր էին , վերջապէս սեղանի նստան : Վարդուհին ամէն ջանք ըրաւ որ նոյն ատենը ինչ որ կրնար նէ պատրաստէ , որպէս զի երկու եղբարց հասնելուն համար ուրախութիւն մը ըլլայ . Վեռնին ալ աղաչեցին որ իրենցմէ բաժնուելէն ետքը գլխուն ինչ որ եկեր էր պատմէ . ան ալ առանց ծածկելու ամէն բան տեղն 'ի տեղը պատմեց . և երբոր հասաւ ան տեղը թէ ինչպէս հաւատար-

մութեամբ նաւուն մէջ մոռցուած պահարանը վաճառականին դարձուցեր էր , յանկարծ ոտք ելաւ ու ըսաւ . « Ըմէնէն » հարկաւոր բանը մոռցանք » . աս ըսելով քակեց Վոնտրայէն բերած կապոցը , և մօրը , Վարդուհիին ու Աւիլիմէին համար բերած կտաւները ու մէկալ ընծայները ամէնուն բաժնեց : Ասլթերն ալ ձեռքն առնելով « Տեսէք զաւկրներս աս բաներս » կառնեմ , բայց ինչ բանի համար որ ու » զենամ'նէ' ան բանին պիտի գործածեմ » ըսաւ :

Վեոնն ալ ոսկի ժամացոյցը , արծրթէ տուփերն ու վաճառականին տուած զարդերը սեղանին վրայ դնելով՝ սկսաւ նորէն իր պատմութիւնը առաջ տանիլ :

Իսկ մայրերնին Ադուարդին պատմութիւնը երբոր կը լսէր , վախէն և ուրախութենէն սիրտը կը նետէր , մանաւանդ երբոր սկսաւ պատերազմի մէջ քաշած նեղութիւնները պատմել , և թէ ինչպէս սաստիկ խոցուելով՝ փառաւոր ազատութեան գիր ու ինչուան մահը եկամնուտ մը առեր էր :

Ասլթեր աս բաներս լսելով ինքզինքը նորէն աշխարհք եկած կը կարծէր , որդիքն

ալ ողջ առողջ տեսնելով՝ սիրտը բողբոլիւն
հանգչեցաւ : Կարծես թէ իր որդւոցը
բնութիւնն ալ այնչափ ատեն օտարներու
հետ բնակելով, գլխնուն եկած դժբաղդու
թիւններով և իրենց մօրմէն երկայն ատեն
բաժնուած կենալովը բողբոլիւն փոխուեր
էր, ու երկուքին միայ ալ քաղցր ու խոհեմ
կերպ մը կերևնար :

Մայրերնին ան օրուան պէս ախորժա
կով կերակուր չէր կերած, և սեղանէն
ելելու ատեն ըսաւ. « Հիմա ալ գոհ սրը
» տով կը մեռնիմ, որովհետև Մստուած
» երկու զաւակներս նորէն տեսնելու ար
» ժանի ըրաւ զիս : Մմենսին չէի կարծեր
» որ իմ տրտմութիւնս այսպէս ուրախութի
» պիտի դառնայ . փանօք Մստուծոյ որ
» աշխարհքիս բաները սքանչելի կերպով
» կը կարգաւորէ : Մն դժբաղդութիւններն
» որ կրեցինք իրեն ողորմութիւնը յայտնի
» ընելու համար են եղեր . իմ զաւկրներուս
» կորսուիլն ալ որ ես մեռած կարծելով
» կուլայի, զիրենք աւելի աղէկ միճակի
» մէջ տեսնելու համար է եղեր : Կամաց
» կամաց դուք ալ կ'իմանաք սիրելի տղաքս՝
» թէ ձեր բաժնուելէն ետքը մենք ալ հոս

» տեղս ինչ բաներ քաշեցինք , և թէ ինչպէս
» Աստուած մեզի օգնութիւն հասաւ աս աւ
» ուաքինի ու աշխատասէր աղջկան ձեռքո
» վը , որուն ծառայութեանը մէկ կերպով
» մըն ալ չենք կրնար փոխարէն ընել : Աւ
» բեմն քեզ տեսնեմ տղաս , ըսաւ Ադուար
» դին , սն քու քնարդ ու շնորհակալութե
» աղուոր երգ մը երգէ . գոնէ աս գիշերս
» ալ այսպէսով անցընենք » :

Ադուարդն ալ քնարը առաւ՝ թելերը
յարմարցուց և սրտաշարժ ձայնով մը եր
գեց աս օրհնութիւնս .

Օրհնեցէք զԱՅճ ամենայն ազինք ,
Օրհնեցէք ըզնա ուղիղք և բարիք ,
Օ ի զողորմութի իւր ծագեաց ՚ի մեզ ,
Եւ զիւր զյուսացեալս չառնէ նա անտես .
Եւ զաջոյն հրգօր ձիրրս սլարգեաց
Ի նկալցուք այժմէն և յելս մեր յաստեաց :

ԳՎՈՒԽ ԺԲ,

Պատկ :

Արկու եղբարց գալովը Աստուծոյ օրհնութիւնն ալ Իրլանտայի տնակին վրայ իջաւ : Շուտով մը ամէն բան կարգի կանոնի դրին . արտերը մշակեցին , ծառերը յօտեցին . վայրի կենդանիներն ալ ցիրուցան եղան , լիճն ալ սկսաւ ձկներով լեցուիլ : Ադուարդը առջինին պէս ձկնորսութեան ու ծառերը և ոչխարները դարմանելու ձեռք զարկաւ , և երկու եղբարց ջանքովն ու աշխատութեամբը երկիրները այնպէս մշակուեցան՝ որ մէկէն սկսան ծլիլ ու ծաղկիլ : Արդուհին ալ անկէ ետքը տնական բաներէն զատ՝ ուրիշ բանի չէր խառնուեր . Աւփիմէն ալ կը նայէր որ ամէն բանի մէջ մօրը օգնէ :

Վարիամը տեսնելով որ ամէն բան տեղը եկաւ՝ շատ կ'ուրախանար . օր մը Աստուծոյ իմացուց թէ ինքը միտքը դրեւ է որ

ալ ելէ երթայ , որովհետև ալ իրեն կարօտ
չէին :

« Ի՞նչ կ'ըսես , ըսաւ Աստերը . ի՞նչ ,
» միթէ մենք զքեզ թող տալու համար քո
» վերնիս առինք . չըլլայ թէ մէյմըն ալ ատ
» բանդ զրուցես : Յուսամ որ մէկ օր մը
» միտքս դրածս կը կատարուի , դուն ալ
» ան ատեն ինծի աւելի սիրելի պիտի ըլ
» լաս : Մէյմըն ալ երթալու խօսք պիտի
» չհանես բերնէդ . քիչ մըն ալ սպասէ ,
» մենք ամէն բան կ'որոշենք » :

Քանի մը օրէն ետքը Աստերը Ադուար
դը կանչեց՝ ու ըսաւ . « Սիրելի զաւակս ,
» քու դառնալ գալդ ինծի մեծ ուրախու
» թիւն եղաւ , և ամէն օր զՆստուած կ'օրհ
» նեմ որ իմ աղօթքս լսեց : Դու կը տես
» նես որ ես օրէ օր ուժէ կ'իյնամ , և քիչ
» ատենէն թերևս մէջերնիդ ալ չգտնուիմ .
» բայց մեռնելէս առաջ քու երջանկու
» թիւնդ տեսնել կուզեմ , բարեպաշտ ու
» խելացի աղջկան մը հետ պսակուելով :
» Ընչուչտ դուն իմ միտքս հասկըցար .
» Սարիամին վրայ է խօսքս : Նստուած
» թէ որ ատ աղջիկը մեզի զրկած չըլլար՝ սո
» վէ կը մեռնէինք , վասն զի ձեր երթալէն

» ետքը մենք մեզի մնացինք : թէպէտ և բո-
» լոր ունեցածնիս չունեցածնիս աս աղջկան
» տանք , իրեն ըրած ծառայութիւններուն
» հատուցմունք չենք կրնար ընել . վասն զի
» կրնամ ըսել թէ մէկ զաւակ մը իրեն
» ծնողացը համար այնչափ չաշխատիր ,
» որչափ որ անիկայ մեզի համար աշխա-
» տեցաւ : Արոշ գիտեմ որ դուն ալ Մա-
» ըիամէն աղէկ ընկեր մը չես կրնար գրտ-
» նել : Աս բանիս վրայ մտածէ , ու Աս-
» տուծմէ ալ շնորհք խնդրէ՝ որպէս զի
» քու ընելիքդ գիտնաս : Աս չեմ ուզեր
» զքեզ ստիպել որ կարգուիս , բայց թէ որ
» աս իմ փափաքս կատարուի , դուն զմեզ
» բոլորովին երջանիկ պիտի ընես :

« Աս ալ քու մտքիդ վրայ եմ , ըսաւ Ա-
» դուարդը . հասած օրէս 'ի վեր ճանչցայ
» Մարիամին ազնիւ բնաւորութիւնը , և
» ձեզի ըրած ծառայութեանը վրայ զարմա-
» ցայ , ես ալ կարծեմ թէ իրմէ աւելի ա-
» ղէկ ընկեր մը պիտի չկարենամ գտնել .
» աս կը մնայ գիտնալու՝ թէ արդեօք ինքն
» ալ կը հաւանի աս բանիս » — « Աս
» իրեն հետ կը խօսիմ , ըսաւ Ասթերը » :
Ամէ մը ետքը Ադուարդն ու Մարիա-

մը գեղի ժամը երթալով խոստովանեցան
ու հաղորդուեցան : Պսակէն ետքը աւագ
երէցը՝ որ սլատուական ծեր մըն էր սիրտ
շարժող քարոզ մը տուաւ երկուքին ունե
ցած սարտքերուն վրայօք . և ետքը խօսքը
Մատուծոյ նախախնամութեանը վրայ դար
ձընելով՝ Աղուարդին գլխէն անցածներն ալ
մէջ բերելով ըսաւ . « Մատուծոյ ձեզի ըրած
» բարիքները անշուշտ երախտագէտ ըլլա
» լու պիտի յորդորեն զձեզ . անցած դի
» պուածները ձեզի խրատ պիտի ըլլան՝ որ
» զալիքներուն ալ Մատուծոյ սիրոյն հա
» մար համբերէք , և անով արքայութեան
» մէջ ձեզի համար անհատնում գանձ մը
» դիզէք : Չեր երջանկութիւնը Մատուծոյ
» օրէնքները պահելէն կը կախուի , և ան
» ատեն կ'ըլլաք հնազանդ որդիք Մատու
» ծոյ , առաքինի ծնողք , և բարի ու ճշմա
» ըիտ քրիստոնեաներ » :

Ակեղեցական հանգէսը լմրննալէն ետ
քը երբոր տուն դարձան՝ Աղուարդը իրեն
ընկերոջը հետ մէկտեղ գնաց մօրը դիմացը
չօքեցաւ ու իրեն օրհնութիւնը խնդրեց :
Ասթերն ալ գողգղալով ձեռուրները եր
կինք վերցուց՝ և Մատուծոյ աղաչեց որ իր

Հնորհքը միշտ անոնց վրայէն պակաս չընէ .
ետքը օրհնեց իրեն զաւկըները և անոնց
հետ պագտուեցաւ :

Արքոր կերակուրի պիտի նստէին , մէյ-
մըն ալ Աւփիմէն՝ որ աղբիւրէն ջուր բերե-
լու գացեր էր , վազելով ու հեալով եկաւ
հօրը պատմեց թէ աղուոր կառք մը բլուր-
ներէն վար իջնելով դէպ ՚ի իրենց տնակը
կուգայ :

Աւտնը զարմանալով դուրս ելաւ , և
տեսաւ որ իրաւցընէ աղուոր կառք մը դէպ
՚ի տանը դիմացը կուգար : « Անշուշտ
» ճամբորդ են , ըսաւ , որ մոլորեր են , ու
» Պրէյ քաղքին ճամբան հարցընելու կու-
» գան . երթանք զիրենք հրաւիրենք որ
» աս օրս մեզի հետ անցընեն , մեզի ալ մէկ
» ուրախութիւն մը կը լայ » ըսաւ ու սկսաւ
կառքին դիմացը երթալ . ձիերը չկրնալով
աւելի առաջ երթալ՝ տնակէն քիչ մը հեռու
կեցեր էին :

Աղուարդն ալ վազեց ետեւէն եկաւ , ու
շատ զարմացան տեսնելով որ կառքին մէջի
ճամբորդներն էին Աիքթոն զօրապետը ,
Ամսկէր զօրապետը որ պատերազմէն նոր
դարձեր էր , Ամսկէր վաճառականը և ան

վաճառականը որուն հետ Վևոնը Վոնտրայի մէջ բարեկամացեր էր :

Չենք կրնար պատմել թէ ինչպէս ուրախացան մէկզմէկ տեսնելով : Արբոր քիչ մը հանգչեցան՝ Սիբթոնը Ադուարդին ըսաւ . « Սովորականէ դուրս բան մը ու » նիք կարծեմ ասոր . ինծի կերևնայ թէ » ուրախութեան մէջ էք » :

— Աղէկ գիտցաք , ըսաւ Վևոնը , բարի « եկաք , ներս հրամեցէք . վասն զի ասոր » Ադուարդնիս փեսայ ըրինք » : — « Ի՞նչ » կըսես , ըսին ճամբորդները մէկ բերան , » Ադուարդը ասոր պսակուեցաւ հա՛ . չը » սես թէ մենք ալ հարսնւորներէն ենք » : Ադուարդը մէկէն ներսի խուցը հրամցուց զիրենք :

« Փանօք Աստուծոյ որ աս տղուն մայրը » տեսայ , ըսաւ Սիբթոնը , որ մեզի այնչափ » սիրելի էր : Մենք եկանք որ իրեն երախ » տագիտութիւննիս ցցունենք , և իրեն քա » ջութեանը փոխարէնը տանք :

« Այս ալ եկայ որ , ըսաւ Վամպէր վա » ճառականը , իմ շնորհակալութիւնս ը » նեմ՝ Վաստոնին խաթունին որ իմ կեանքս » ազատեց : Բնդունէ խաթուն իմ շնոր-

» Հակալութիւններս , և քու տղոցդ աղէ-
» կութիւնը տեսնելով , ծերութեանդ ատե-
» նը մխիթարուէ . ա՛ռ աս քսակս ալ , իմ
» երախտագիտութեանս պզտի նշան մը
» ըլլայ » :

Այսթերը որ ուրախութենէն ու զարմա-
նալէն կը դողդղար , առջի բերան ան
ոսկիով լեցուն քսակը չուզեց առնել . բայց
վաճառականը շատ ստիպելով տուաւ զա-
նիկայ :

Ուիքթոն զօրասպետն ալ ծոցէն ոսկի մի-
տալ մը հանեց ու Ադուարդին կուրծքը
կախելով ըսաւ . « Սպանիայի մէջ քաջու-
» թեամբ պատերազմելուդ համար՝ ա՛ռ աս
» ոսկի միտալը որ քու ծառայութիւննե-
» ըուդ փոխարէնն է : Այս միտալը քանի
» որ փայլի քու կուրծքիդ վրայ՝ յիշեցրնէ
» քեզի և ուրիշներուն ալ՝ թէ քու արիւնդ
» հայրենեացդ համար թափեր ես : Իսկ
» առած խոցերուդ համար ա՛ռ քեզի տէ-
» ըութեան կողմանէ ինչուան ՚ի մահ
» թոշակիդ գիրը , որպէս զի ծերութեանդ
» ատենը հանդիստ ապրիս » : Վամպէր վա-
ճառականն ու մէկալ նաւուն վաճառա-
կանն ալ բոլոր տնեցոց այլ և այլ ընծայ-

ներ տալին : Աշխարհն ալ շնորհակալ ըլ-
լալով անոնց կ'ըսէր . « Հիմա իմացայ
» ան խօսքին ճշմարտութիւնը՝ թէ աս
» տուածսպաշտութին ու առաքինութիւնը
» ամէն բանէն վեր են : Աս երկու տղոցս
» երթալէն 'ի վեր՝ քաշած վիշտերուս մէջ
» ամենեւին չէի կարծեր որ այսպիսի եր-
» ջանկութիւն մը պահուած ըլլայ մեզի ,
» մանաւանդ կը տարակուսէի ալ թէ ար-
» դեօք նորէն պիտի տեսնեմ զանոնք . ի-
» բաւ որ մենք միշտ Աստուծոյ վրայ դրեր
» էինք յոյսերնիս , և անոր համար չխա-
» բուեցանք : Աստուած զմեզ ինչուան ան-
» դունդին եզերքը տարաւ , որպէս զի ետ-
» քը հրաշալի կերպով մը զմեզ ազատէ :
» Հեռու տեղուանք մեզի այսպիսի օգնա-
» կաններ պատրաստեր է եղեր , և իր բա-
» րութիւնը հիմա յայտնի կերեցրնէ մեր
» վրայ » : — « Իբաւ , այնպէս է , ըսաւ
» Ազուարդը , միշտ պէտք է երախտա-
» գէտ ըլլանք իրեն ըրած բարիքներուն » :
Սեղանի որ նստան՝ ամէն բանի վրայ
գիւղական վայելչութիւն մը կերեւար . կե-
րակուրները հողէ նոր ամաններու մէջ
գրուած էին , և վրանին մաքրութիւնը կը

վայլէր : Եւ յնտրայէն եկած հարսնւորները տեսակ տեսակ որսի մներուն ու ձկներուն վրայ կը զարմանային . ախորժանքով կերան ու խմեցին , և ամէն բան համով կուգար իրենց : Եւ որովհետեւ օդը խիստ աղուոր էր՝ հարսնւորները իրիկուան դէմ սեղանէն ելան ու գնացին բլուրներուն վրայ պտըտելու : Եղուարդն ալ առաւ իրեն քնարը և երբոր ամէնքը նստան՝ շտկեց անոր թելերը , և ան տեղի գիւղական կենաց երջանկութեանը վրայ շինած խաղերէն երգեց : Եւ փիմէն ալ սկսաւ իր սուր ձայնովը իրիկուան աղօթքը երգել՝ որ մայրը իրեն սորվեցուցեր էր : Եւ գեղեցիկ օրս այսպէս ուրախութեամբ անցուցին :

Երկրորդ օրը Եւոնին հետ որսի գնացին անտառին ներսի կողմերը . մէկալ օրն ալ Եղուարդը առաւ տարաւ զանոնք լճին եզերքը և ձուկ բռնելով վերենք կը զուարճացրնէր : Եսանկով շուտ մը շաբաթը անցաւ , ճամբորդները այնպէս ուրախացեր էին՝ որ կարծես թէ չէին ուզեր բաժնուիլ . բայց ամէնքն ալ բանի գործքի տէր մարդիկ ըլլալով վերջապէս որոշեցին որ դառնան :

« Իմ միտքս ան էր որ զքեզ ալ հետս
» տանիմ, ըսաւ Ռիքթօնը Ադուարդին,
» բայց հիմկուհիմն աս բանս ինծի անկա-
» ղելի կերենայ. բայց թէ որ, Աստուած
» չընէ, յանկարծ պէտք ըլլայ աս տեղս
» թողուլ՝ յուսամ որ զիս չես մոռնար, ինծի
» կ'իմացրնես, որ ես ալ ձեռքէս եկածին
» չափ քեզի օգնեմ » :

« Աս ալ նոյն բանը կը խոստանամ, ը-
» սաւ Վամպէր վաճառականը՝ իր բարե-
» կամին խօսքը կտրելով, որովհետեւ կեանքս
» քեզի սպարտական եմ: Իմ տունս տեղս
» քուկինդ է, և թէ որ աս կեանքիս մէջ
» չկարենամ հատուցմունք ընել քուկին և
» քու հօրդ ըրածին, կը յուսամ որ Աս-
» տուած գերեզման մտնելէս ետքը կը հա-
» տուցանէ » : Ադուարդն ալ բան մը
չկրցաւ զրուցել, բայց աչուրներէն վազած
արցունքը յայտնի կընէր իր սէրն ու երախ-
տագիտութիւնը :

Աստուան վաճառականն ալ Վեռնին ա-
ղաչեց որ բանի մը կարօտութիւն ունենայ
նէ՝ իրեն իմացրնէ. ան ալ խօսք տուաւ :
Վերջապէս կառքին ձիերը լծեցին՝ չորս
ձամբորդները մէջը մտան՝ ու ելան գնացին :

ԳԼՈՒԽ ԺԹ

Եղբայրական սէր :

Ասոնց երթալէն ետքը Մեռնն ու Եղուարդը նոր ջանքով մը իրենց սովորական գործքերուն ձեռք զարկին : Առաւօտը կանուխ ջերմեռանդ աղօթք մը ընելէն ետե՛ երկուքն ալ կ'երթային իրենց արտը , և բարի նախանձով մը կը ջանային որ իրենց հօրենական պզտի կալուածքը առջինին պէս պտղաբեր ընեն :

Այսպէս անդադար աշխատելով երկիրը մշակեցին , ցորենն ու գետնախնձորը ցանեցին . աս բոյսը ան ատեն Իրլանտայի մէջ քիչ կը գտնուէր , բայց ետքերը կարծես թէ Աստուծոյ նախախնամութեամբը խիստ շատցաւ , անանկ որ անկէ ետեւ արմտիք չգտնուելուն համար խեղճ գեղացիները շատ նեղութիւն չէին քաշեր : Այսպէս երկուքին աշխատանքովը՝ երեսի վրայ ձգած ու անասպատ դարձած երկիրները՝ զուարճալի

ու պտղաբեր արտեր կը դառնային :

Իրենց գալէն ետքը Խրղանտայի տնակին ամէն բաները փոխուեցան . ան պարտէզը ուր որ Ասթերը առաւօտ իրիկուն հովա-հրելու համար ժուռ կուգար , շատ աղուոր զարդարեցին . արտերը առատ ցորենով ծածկուած էին , և անոնց բոլորտիքը պտղա-տու ծառեր տնկած էին , որոնց պտուղ-ները տէրերուն անխոնջ աշխատասիրութիւ-նը կը ցցունէին : Աւփիմէին արծած ոչ խարներուն ամէն մէկը՝ իրեք ոչխարի տուած կաթէն աւելի կը բերէին :

Ադուարդին նաւակը որ ձուկ բռնելու համար կը գործածէր՝ տեսակ տեսակ գոյ-ներով ներկած էր , և ևոնը անոր անունը Արկու եղբարք դրած էր . պղտի կայմին ծայրն ալ բարակ կտաւէ դրօշակ մը կար՝ որ թեթե քամիով մըն ալ կը շարժէր :

Աճին եզերքը բարձրացած կաղամախ-ները դաշտերուն վրայ շուք կ'ընէին . բլուր-ներուն վրայի եղենի ծառերն ալ՝ աշտարա-կի պէս ձորին չորս կողմանէ կը պատէին ու հիւսիսային քամիներուն դէմ կը դնէին , անանկ որ ան աղուոր արտերը միշտ կանաչ կը մնային :

Երբոր օտարականները կը տեսնէին ան ծրած ծաղկած ձորը , ան տեղէն անցնող աղքատներուն կը հարցընէին թէ « Ըս » պզտի երկրին տէրը ո՞վ է » : Ընոնք ալ Եսթերին տունը ցուցընելով՝ երախտադէտ սրտով կը ըսէին . « Սա բարեպաշտ ու » ողորմած մարդիկներուն է » : Ըսպէս սով չէ թէ միայն իրենց բարի անունը կ'ելլէր , հապա նաև իրենց աշխատասիրութեան ու ճշմարիտ քրիստոնէութեան անուշ հոտերն ալ կը բուրէր :

Իսկ երկու եղբայրները ուրիշներու ըրած բարիքներուն վրայ ուրախանալով՝ երախտադէտ սրտով Ըստուծոյ փառք կուտային , և իրենց առանձնութիւնն ու չափաւորութիւնը ամէն բանէն վեր կը դնէին : Ըմէն մէկ սրերնին Ըստուծոյ մէյմէկ բարիքը կը սեպէին , ամենևին փուճ ատեն չէին անցըներ , միշտ կ'աշխատէին որ իրենց տունը երջանիկ ընեն . որ օրուան վրայ իրենց եղբայրական սէրն ալ կ'աւելնար , որն որ ակելի յայտնի եղաւ այսպիսի անկարծելի դիպուածով մը :

Ըշնան ատեն երբոր հունձքի աշխատանքները լմընցեր էին , Վեոնը առաւօտը կա-

նույն հրացանը ուսը զարկած՝ անտառին մէկ կողմը որսի գացեր էր, Ադուարդն ալ նոյն օրը ամէն պատրաստութիւն տեսնելով իրիկուան դէմ ձուկ որսալու ելեր էր. Արկու եղբարք ըսուած նաւակը լճին ալիքներուն վրայ եղի պէս կը սահէր. արևը մարը մտնելու վրայ ըլլալով՝ իր ճառագայթներովը ոսկիի պէս լուսաւորուած էին անտառին բարձր ծառերն ու բլրակներուն գլուխները. Ադուարդն ալ երբոր լճին դիմացի եղերքին մտեցեր էր, ու տնակին վրայ կը նայէր, տեսաւ որ Մարիամն ու Աւիիմէն նշան կ'ընէին իրեն՝ որ ետ դառնայ. ուստի շուտով մը նաւակին քիթը դէպ'ի պզտի նաւահանգիստը դարձուց:

Նոյն օրն ալ շատ ձուկ բռնած ըլլալուն՝ նաւակը ծանրացեր էր. Ադուարդին թեր պատերազմի մէջ առած խոցին պատճառաւ՝ շատ տկարացած էր. երբոր տեսաւ որ թի քաշելով շատ յոգներ է, ուզեց առագաստ բանալ, հովն ալ դէպ'ի տնակը փչելով՝ իրեն յաջող կ'երևնար: Աւոնը առագաստ բանալու ու բանեցրնելու կողմանէ շատ վարպետ էր, բայց եկո՛ւ նայէ որ Ադուարդը նոյն յաջողութիւնը չունէր.

ուստի քամիին փչելովը՝ առանց իմանալու նաւակը ցամաքէն հեռացեր էր, առաւ գատան ալ դեռ ինչպէս որ պէտք էր բացուած չըլլալով հովը զարնելուն պէս նաւակը շրջեցաւ :

Ա՛վ կրնայ պատմել Սարխամին ու Աւփիմէին սրտագողը . երկուքը մէկէն կանչուրոտելով լճին քովը վազեցին . Վարդուհին ալ որ ներսը իրիկուան կերակուրը եփելու հետ էր, աս ձայնը լսելուն պէս՝ ձեռքի բանը թողուց ու մէկէն լճին քովը վազեց . խեղճ Ասթերն ալ տնակին դրանք դիմացը ծունկ չոքեցաւ և ձեռուրները դէպ ՚ի երկինք վերցրնելով կանչեց . « Տէր » Աստուած դուն պահէ իմ խեղճ տղուս » կեանքը » :

Աոյն ատեն երկու անդամ հրացանի ձայներ լսուեցան, որ շուտով օգնութիւն հասնելու նշան էր . մէյմըն ալ մարդուն մէկը լեռան վրայէն կայծակի պէս վար իջաւ, ցատկեց լճին մէջ ու սկսաւ իր ուժով թևերովը ալիքները պատրուտելով առաջ երթալ : Արբոր մօտեցաւ ան տեղը ուր որ նաւակը դարձեր էր, մէյմըն ալ տեսաւ որ խեղճ Ադուարդը հազիւ ինքզինքը ջրին

վրայ կրնար բռնել, կարծես թէ մահուան
դուռը հասեր էր: Այ տեսածին պէս, զը-
լուխը արկիքներէն վեր հանելով պոռայ .
« Քեզ տեսնեմ, Ադուարդ . . . ես ալ քե-
զի օգնելու եկայ . . . »

Այն ատենն որ Ադուարդը ինքզինքը
Աստուծոյ կը յանձնէր, ու մեռնելու պա-
տրաստուելով վերջի անգամ Իրլանտայի
տնակին վրայ կը նայէր՝ աս ձայնը լսելուն
պէս քիչ մը սիրտ առաւ: Մազ մնացեր
էր որ ջրերուն տակը պիտի ծածկուէր,
մէյմըն ալ Աւոնը վրայ հասաւ, բռնեց զա-
նիկայ ու կոնակը առնելով սկսաւ լողալով
դէպ 'ի ցամաքը երթալ: « Արթանք, վախ
» չկայ, կրսէր Աւոնը, Աստուած զմեզ
» ձեռքէ չթողուր. ես բաւական ոյժ ու-
» նիմ, հանդարտ հանդարտ լողալով կրը-
» նամ զքեզ ինչուան ցամաքը հանել »: —
» Սիրելի եղբայրս, ըսաւ Ադուարդը,
» վախեմ ինչուան ցամաք չենք կրնար հաս-
» նիլ . . . ինձի կերևնայ թէ շատ յոգ-
» ներ ես . . . դուն գնա՛ ցամաքը ել,
» թող ես հոս տեղը մեռնիմ »: — « Չէ
» չէ, ըսաւ Աւոնը, կամ մէկտեղ կ'ազա-
» տինք, կամ մէկտեղ կը մեռնինք »:

Աւփիմէն , Մարիամն ու Վարդուհին
ալ անոր անվախ համարձակութենէն իմա-
ցան որ Վեոնն է եղեր . և ասդիս անդին
վազելով օգնութիւն կը կանչէին . Աստերը
դրան դիմացը չոքած միակերպ աղօթք կ'ը-
նէր : Աստուած ալ լսեց իրեն աղաչանքին .
և յանկարծ դիմացի կողմէն նաւակ մը
դուրս ելաւ և այնպէս շուտով ալիքները կը
պատուէր որ կարծես թէ լճին վրայ կը
թռչէր . շուտով մը հասան տեսան որ
Վեոնն ալ ակսեր էր օւժէ ընկնիլ . մէկէն
հաստ չուան մը ձգեցին , Ադուարդին ալ
ծառի հաստկեկ ճիւղ մը երկնցուցին . և
ամէնքը արիւն քրտինք մտած կը ջանային
դասոնք մահուանէ ազատել . . . վերջապէս
երկուքն ալ ազատեցան :

Աւփիմէն շուտով սկսաւ դէպ 'ի տուն
վազել ու կը կանչէր . « Ազատեցան , մա-
» ըիկ , ազատեցան » : Բայց խեղճ մայրը
որ տղոցը մեռնելուն ատենը այնչափ ջերմե-
ռանդութեամբ աղօթք կ'ընէր , չկրցաւ ի-
րենց ազատութեան օւրախալի աւետիսին
դիմանալ . « Փա՛նք քեզ Աստուած » ըսաւ
ու հոն ընկաւ մարեցաւ » :

Արբոր Աստերին խելքը վրայ եկաւ ,

տեսաւ որ տղաքը չորս կողմը առեր էին ,
և իր վրայ հող կը տանէին : Աչքը բացաւ
չբացաւ . « Ո՛վ զաւակներս , եկէք փառք
» տանք Աստուծոյ , որ զձեզ ազատեց »
ըսաւ , և ամէնքը չորքեցան Աստուծոյ շնոր-
հակալ եղան : — « Աւոն , ըսաւ Աստուծոյ
» ըր իր անդրանիկ տղուն , ատենօք Ա-
» դուարդը քու տեղդ իր կեանքը դրեր
» էր , ասոր դուն ալ քուկինդ իրենին տե-
» ղը դրիր զինքը ազատելու համար : Աս-
» տուած փոխարէնը քեզի տայ ու օրհնէ
» զքեզ , ինչպէս որ հիմա ես կ'օրհնեմ » :
Օգնութիւն հասնող ձկնորսները սնակին
մէկ անկիւնը քաշուած լուռ կեցեր էին .
Աստուծոյ դարձաւ անոնց ու ըսաւ . « Բարի
դրացիներս , Աստուծոյ ետքը դուք իմ
տղոցս կեանքը ազատեցիք . այսպիսի մեծ
բարիքի մը համար ի՞նչ հատուցմունք կրը-
նանք ընել ձեզի :

— « Աստուծոյ , ըսաւ ձկնորսներուն
» մեծը՝ որ ճերմակ մազերով ծեր մըն էր , և
» աս դիպուածիս մէջ երիտասարդական
» աշխուժութիւն մը ցցուցեր էր , մենք եր-
» բոր կանօթեմայինք նէ , դուք ալ թէպէտ
» և աղքատ էիք , բայց մեզի ուտելու կե-

» րակուր կուտայիք , մեր մերկ ու բոպիկ
» տղաքները՝ ձեր զգեստներովը կըպար-
» տրկէիք , մեր տունը երբոր վիշտերով ու
» ցաւերով կը լեցուէր՝ դուք կուգայիք
» զմեզ կը մխիթարէիք . հիմա ասոնք
» մոռնալով մեղի փոխարէն ալ ընել կու-
» զէք . օրհնած ըլլաք , և Աստուծոյ շը-
» նորհքը աս տնակիս մէջ բնակողներուն
» վրայէն չպակսի : » : Ան սլատուական ծե-
րուկը շատ բարեմաղթութիւններ ալ ընելով
իրենց՝ մնաք բարով գիշեր բարի ըսելով՝ ի-
րեններուն հետ մէկտեղ ելաւ գնաց :

« Գիտցած ըլլաք զաւերներս , ըսաւ
» Աստուծոյ իր տղոցը , որ Աստուած բարի
» գործք մը առանց վարձքի չթողուր :

ԳՒՍԻՍԻ

Բարի ու երջանիկ մահ :

Սէպտեմբեր և Իրլանտայի տնակին ամէն բանը տեղն էր , և ամէն պէտք եղած բաները առատապէս ունէին , բայց իրենք այնչափ ուրախ չէին . վասն զի Ասթերին աչքի լոյսը բոլորովն խաւարեր էր , և ուժէպէտ ընկած ըլլալով՝ անկողնէն չէր կրնար ելլել : Իրեն զաւկրները աս բաներս տեսնելով յուսահատած մէկմէկու կ'ըսէին .

« Վախեմք ձմեռը վրայ չհասած՝ սիրելի մայրերնիս պիտի կորսունցրնենք » :

Ասթերը անոնց տրտմութեան պատճառը իմանալով , ըսաւ իրենց . « Ինչո՞ւ կուրաք , սիրելի զաւկրներս . ես մեռնելէս չեմ վախեր . այսչափ ատեն ապրիլս բաւական չէ մի ինծի : Բրիտանաց մարդը ինչպէս չուրախանայ՝ երբոր տեսնէ որ քիչ ատենէն պիտի երթայ՝ ու տեսնէ իրեն երկնաւոր հայրը , որն որ այնչափ

» շնորհք տուեր էր իրեն երկրիս վրայ :
» Մեռնելուս համար ամենևին չեմ ցաւիր ,
» որովհետև իմ որդիքս նորէն տեսնելու
» արժանի եղայ . երբոր զձեզ ասկէ ետքը
» չեմ կրնար տեսնել նէ , ինչո՞ւ երկար
» կեանքի փափաքիմ » :

Աս խօսքերովը խեղճ որդւոցը սիրտը
կտոր կտոր եղաւ : « Հաւտացէք խօսքիս ,
» ըսաւ Աստուծոյ , զձեզ ամէնքնիդ ալ ողջ
» առողջ տեսնելուս վրայ այնչափ ուրա-
» խացեր եմ՝ որ մահը աչքիս բան մը չե-
» ըննար , բայց հիմա կ'ուզեմ ձեզի իմ
» վերջի կամքս յայտնել . աս տնակս իմ
» պապուս շինածն է , ուստի կ'ուզեմ որ
» մէկտեղ հոս տեղս նստիք ու զասիկայ
» չթողուք : Ինչ որ կը ցանէք , ինչ որ կը
» հնձէք՝ եղբօր պէս մէջերնիդ բաժնեցէք :
» Մէկտեղ վայելեցէք անցաւոր ուրախու-
» թիւնները , ու միատեղ քաշեցէք նաև ա-
» մէն աս կեանքիս վիշտերը : Միշտ մէկ
» սիրտ ու մէկ տնուոր եղէք , որպէս զի
» ձեր վրայ կարենան զրուցել աս խօսքս՝
» թէ ով որ կուզէ աշխարհքիս խաղաղու-
» թեանը ու միաբանութեանը համը առ-
» նուլ , երթայ թող Երլանտայի տնակը

» տեսնէ : Միրելի զաւկրներս, իմ վերջի խօս-
» քերս ձեր ակրնջին օղ ըլլայ . Մէկզմէկ
» սիրեցէք . աս խօսքս Յիսուսին վերջի
» խօսքերն են . դուք ալ նայեցէք օր Քրիս-
» տոսի տուած նոյն սուրբ օրէնքը պահէք :
» **Չ**ըլլա թէ պզտի անմիաբանութեամբ մը
» հիմակուան ունեցած խաղաղութիւննիդ
» տակն ու վրայ ընէք . իրարու պակսութեա-
» նը աչք գոցեցէք և մէկմէկու անիրաւու-
» թեանցը ներեցէք, և միշտ յիշեցէք որ Աս-
» տուած խաղաղութիւն կըսիրէ, և իր օրհ-
» նութիւնը կը վերցընէ ան տանը վրայէն՝
» ուր որ կ'օրհ պակաս չէ : Միշտ ուղղափառ
» կըրօնքնիդ հաստատուն պահեցէք, վասն զի
» մեր կըրօնը Քրիստոս հաստատած է, իսկ
» մէկալ աղանդները մարդկանց հնարքներն
» են, որ իրենց հետ մէկ տեղ պիտի կորսուին .
» ուղղափառ եկեղեցւոյ ճշմարիտ որդւոցը
» պէս՝ ջանացէք ձեր քրիստոնէական պարտ-
» քերը ճիշդ կատարելու, և միշտ յիշեցէք որ
» անիկայ միայն վարձք կ'առնու՝ ով որ ին-
» չուան վերջը առաքինութիւն գործելու ե-
» տեւէ կ'ըլլայ » : Ասթերը երկայն բարակ
խօսելէն յօգնելով՝ լռեց . զաւկրներն ալ
խոստացան որ իրեն վերջի խրատները ամե-
նեին չմոռնան :

Արկրորդ օրը Ասթերը գեղին աւագ-
երէցը կանչել տուաւ և վերջի խոստովանան-
քը ըլլալով՝ ջերմեռանդութեամբ սրբութի
առաւ : Քահանան որ չէր գիտեր անոր
այնչափ ծանր հիւանդ ըլլալը՝ չուզեց վեր-
ջին օժումն ալ տալ, բայց ետքը անոր աղա-
չանքին հաւանեցաւ, ու տեսնելով անոր
այնպիսի ջերմեռանդութի մեռնելու պատ-
րաստութիւնը՝ մեծ բարի օրինակ առաւ :
Ասթերը երկայն ատեն աղօթք ընելով Աս-
տուծոյ ըրած բարիքները կը յիշէր, ու
բաղցը արցունք կը թափէր : Օգակրները
ամենեւին անոր անկողնին քովէն չէին հե-
ռանար . երբոր տեսան որ երթալով կը տը-
կարանայ, իրեն վերջի օրհնութիւնը ուզե-
ցին :

Ասթերը վերջին ջանքը ընելով՝ ձեռուր-
ները վեր վեցուց, և տկար ձայնով մը ը-
սաւ . « Աստուծոյ սուրբ շնորհքը ձեր ու
» զաւկրներնուդ վրայ ըլլայ, և իր սէրն ու
» վախը սրտերնուդ մէջ տալաւորուի . փարա-
» տէ ան ամէն վտանգները՝ որ ձեր հոգւոյն
» փրկութեւն արգելք կրնան ըլլալ . ձեր ա-
» մէն պիտոյքը ինքը հոգա, և զձեզ ալ եր-
» կրնքի երանութեան հասցընէ՝ ուր ես կը

» յուսամ՝ քիչ ատենէն երթալու : Մնաք
» բարով սիրելի զակերներս , երբեմն երբեմն
» յիշեցէք ձեր մայրը , ես ալ ձեզի համար
» բարեխօս ըլլալէն չեմ դադարիր » :

Ետքը դողդղուն ձեռքովը օրհնեց իրեն
յուսահատած զակերներն ու թոռները և
բոլոր տնեցիքը . ջերմեօանդութեամբ խա-
չելութիւնը պագաւ ու Յիսուս , Մարիամ
ըսելով հոգին աւանդեց . ինքը գրեթէ ութ-
սուն տարուան էր :

Իրեն մարմինը հասարակաց գերեզման-
նոցին մէջ թաղեցին , վրան ալ պարզ տա-
պան մը շինեցին՝ քարէ խաչ մըն ալ տրնկե-
ցին , որպէս զի քանի որ տեսնեն զանկկայ
անտեղը թաղուած բարեպաշտ մայրերնին
յիշեն՝ որ զիրենք ինչուան իր մահուան ատե-
նը իր հոգւոյն պէս կը սիրէր : Ադուարդը
անոր գերեզմանին քովը ուռենի մը տնկեց
և շատ անգամ իր անցունքովը կ'ոռոզա-
նէր . Ալփիմէն ալ ամէն շաբաթ հոն տեղը
ծաղիկ կը սփռէր և աղօթք կ'ընէր :

Անկէ ետքը աս գերեզմանը իրենց ուխ-
տատեղի մը դարձաւ . երբոր վրանին թը-
շուառութիւն մը կը հասնէր՝ Ասթերին
գերեզմանը կը վազէին , և իրենց բարե-

պաշտ մօրերնուն զուրցածները կը յիշէին .
և ան խաղաղութեան , քաղցրութեան և
համակերպութեան հոգին՝ որ աս կնիկը
այնչափ առաքինութիւններով զարդարեր
էր , կարծես թէ գերեզմանին քարէն կը
թափանցէր և իր տղոցը սիրտ կուտար .
բարեգործութեան ետեւէ ըլլալու : Ան տե-
ղը կը սորվէին թէ նեղութիւններու ինչ-
պէս համբերելու է , և Աստուծոյ անհատ-
նում ողորմութեանը ասպաւինելու է՝ որն որ
զիրենք այնչափ թշուառութիւններէ ազա-
տեր էր . ասով ձախորդութեան դէմ դնե-
լու ու առաքինութեան ձամբուն մէջ հաս-
տատուն մնալու համար նոր ուժ մը կ'առ-
նուին :

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

Կատարեալ Համբերութիւն :

Աստիճակն մեռնելէն ետքը Իրլանտայի
անակին մէջ նոր բան մը հանդիպեցաւ .
Աւոնն ու Ադուարդը սիրով մէկմէկու հետ
կը բնակէին , և իրենց մօրը ուղածին պէս
մէկ տնուոր եղեր էին : Գլուխնունն եկած
գժբաղդութիւններէն խրատ առնելով կը
փախչէին ան առիթներէն որոնք որ իրենց
խաղաղութիւնը կրնային աւրել : Ադուար-
դին կուրծքին վրայի ոսկի միտայլը ան կող-
մի մարդիկներուն աչքն ու համարմունքն
իրեն կը քաշէր , և թէ որ նոր տեղ մը եր-
թար՝ ամէնքը վրան կը թափէին : Մայրե-
րը զանիկայ իրենց տղոցը ցուցնելով կ'ը-
սէին . « Տես՛ք Աստիճակն տղան , ասիկայ
» ան տղան է որ Սպանիայի պատերազմին
» մէջ եղբօրը տեղը զինուոր գրուեցաւ . Աս-
» տուած ալ աս եղբայրսիրութեան գործքին

» վարձքը իրեն տուաւ . թէպէտ ինքը եղբայ
» ըր կը սիրէր , բայց եղբօրմէն աւելի մայրը
» կը սիրէր ու հիմակուան երջանկութիւնը
» իր բարի վարքովն ու ճակտին քրտինքովը
» վաստըկած է . իրեն առաքինութեանցը
» համար ինչուան թագաւորն ալ իրեն եկա-
» մուտ կասպած է » :

Աւ իրաւցրնէ Ադուարդը ամէն ամիս
իր եկամուտը կ'առնէր , և տնեցիքը աւելի
ան ստըկով կ'ապրէին , աղքատաց ալ ա-
ռատ ողորմութիւն կուտային : Իրենց կե-
րակուրը առջինին պէս պարզ էր , և ինչ որ
անտառէն , լճէն ու պարտեզէն կ'ելէր ,
անով գոհ կ'ըլլային . շատ անգամ ալ աղ-
քատները կուգային իրենց հետ մէկտեղ կե-
րակուր կ'ուտէին :

Ադուարդը շատ տղաք ունեցաւ , բայց
բոլորն ալ պզտի պզտի վախճանեցան . իսկ
հայրերնին առանց տրտնջալու՝ Աստուծոյ
կամացը կը հնազանդէր . և միշտ իրեն
դրած բարի առաջադրութիւններուն մէջ
առաջ երթալու կը ջանար :

Անոն ալ իր աղէկ բնաւորութեանը
մէջ մնաց . և թէպէտ ինքը մեծն էր , բայց
եղբօրը լաւ բնաւորութիւնն ու կատարե-

լուծիւնները տեսնելով՝ բոլոր տանը կառա՜
վարութիւն անոր յանձներ էր : Ի՛նչ որ Աս-
տուծոյ առաջուց զրուցեր էր , ան ատենը կը
կատարուէր . վասն զի երբոր ան կողմի
բնակիչները կ'ուզէին կարգաւորեալ տուն
մը օրինակ բերել՝ Իրլանտային տնակը կը
յիշէին :

Շատ տարիներ այսպէս անցնելէն ետքը ,
որ մը յանկարծ Մոնտրայէն Ադուարդին
թուղթ մը եկաւ . վրայի գրէն ճանչցաւ
Ամսէր զօրաստիւնի ըլլալը և շուտով մը
բացաւ : Ասիկայ Իրլանտայի տնակին մէջ
հանդիպածները լսած ըլլալով՝ կ'ուզէր
մէյմը զինքը տեսնել , կ'աղաչէր որ իրեն մէ-
կիկ մէկիկ գրէ թէ իրեն բաները ի՛նչպէս
կ'երթան , արդեօք Մեռնին հետ խաղաղ
կրնայ ապրիլ , և այլն : Ադուարդն ալ
շուտով պատասխան գրեց , և առանց շա-
տախօսութեան ամէն բան իմացուց ու հրա-
ւիրեց զանիկայ՝ որ գայ ու գարունը իրենց
հետ անցընէ :

Ադուարդը աս թուղթը ղրկելէն ետքը
երկու ամիս անցեր էր , պատասխան չէր
առած :

(Օր մըն ալ երբոր եղբօրը հետ որսի գա-

ցեր էր , անտառին մէջ խարազանի ձայներ
լսեցին և տեսան որ անտառին ճամբէն
գետնի փոշին վեր կրբարձրանար : Արկուքն
ալ կանկ առին , մէյմըն ալ տեսան որ քանի
մը բեռնաւորուած կառքեր գէպ 'ի Վրլան
տայի տնակը կ'երթային :

Աւոնը « Ատ դառնանք , ըսաւ եղբօրը ,
» կերենայ թէ մեզի կուգան կոր . կարելի է
» մեր Ա ղնտրայի բարեկամներն են . երթանք
» զիրենք ներս ընդունինք » ըսաւ և ուրա
խութեան նշան հրացանը սլարսլեց . կա
ռավարներուն մէկն ալ անոր սլատասխան
տալու համար՝ ետեէ ետե իրեք չորս ա
տորձանակ սլարսլեց :

« Ասոնք անշուշտ բարեկամ մարդիկ են ,
» ըսաւ Ադուարդը , շուտ ընենք անոնցմէ
» առաջ տուն հասնինք » : Հինգ վայր
կեանէն տնակին դռանը դիմացը հասան ,
ու կառքերը հոն տեղը կեցան . Աամպէր
զօրապետը կառքէն վար իջաւ ու Ադուար
դին ճիտը պըլուեցաւ . վերէն 'ի վար սև
հագեր էր , թեկն և գլխարկին վրայ ալ սև
կապեր էր : « Բարի լոյս , բարի տեսանք ,
» ըսաւ Ադուարդին , ահա քու խօսքիդ
» հաւանեցայ ու եկայ գարունը մէկտեղ
» անցընելու » :

Նդուարդը շատ ուրախացաւ և ըսաւ
» Թէ որ սրտանց չըլար ատ հրաւերքը,
» չէի ըներ :

» Գիտեմ, գիտեմ, ադ բանիդ վրայ
» տարակոյս չունիմ, ըսաւ զօրապետը,
» շատ շնորհակալ եմ » :

« Բայց սուգի մէջ կերենաք կոր, ըսաւ
» Լևոնը » :

« Մէյմը ներս մտնենք, ամէն բան կը
» պատմեմ, ըսաւ . միայն ձիերուն քիչ մը
» խոտ տուէք, կառավարներուն ալ ուտե-
» լու բան մը հանեցէք :

Նախաձաշիկ ընելու ատեն, Լամպէրը
Լևոնին ու Նդուարդին քովը նստաւ ու
ըսաւ անոնց :

« Սիրելի բարեկամներս, կուզեմ սիրտս
» ձեզի բանալ ու խորհուրդս ձեզի յայտնել .
» անցեալ տարի հօրաքոյրս մեռաւ . գիտէք
» որ ինչուան ան ատենը տանը բաները հո-
» գացողը ինքն էր : Զորս ամիս ալ կայ
» որ վաճառական եղբայրս ալ որ կը ճանչ-
» նաք վախճանեցաւ . հիմա տանը մէջ մի-
» նակ ես մնացի, մտ ազգական մըն ալ
» ամենևին չունիմ : Ես ալ մտածեցի ինչ
» ընեմ . տունս և ամէն ունեցածս ծախեցի ,

» ու բանս գործքս ձգելով՝ միտքս դրի որ
» աշխարհքիս զբաղմունքներէն հեռանամ,
» մնացած կեանքս խաղաղութեամբ ան-
» ցընեմ. վերջապէս որոշեցի որ ձեզի հեա
» գամ բնակիմ : Հիմա համարձակ ըսէք
» ինձի տեսնեմ, դուք ալ կ'ուզէք զիս ձեր
» տունը ընդունիլ . ամէն ունեցածս ալ ձե-
» զի ըլլայ . ձեզմէ զատ որո՞ւ կրնայի թո-
» ղուլ, մանուաւնդ որ ձեր հայրը իմ կեանքս
» ազատելու համար մեռեր է : Աս իմ կող-
» մանէս ամէն բան որոշած եմ, և միտքս
» դրեր եմ որ իմ կեանքս Իրլանտայի տնա-
» կին մէջ անցընեմ . որովհետեւ ինձի համար
» երջանիկ տեղ մը կայ նէ՛ աս է : (Թէ որ աս
» տունը ամենուս համար սլզտի գայ՝ կը
» մեծցընենք . բայց տեսնենք դուք ի՞նչ կ'ը-
» սէք » :

Ի և ոնն ու Ադուարդը քիչ մը ատեն
զարմացած մտածելէն ետքը, հաւանեցան
աս բանիս :

« Արովհետեւ բաները որոշուեցան, ըսաւ
» զօրապետը, հիմա եկէք երթանք կառքի-
» ըր սլարպենք, որպէս զի ձիերն ու կա-
» սավարները տեղերնին ձամբենք » : Չորս
կառք բերը որ տան կահկարասիքն էին,

մէկ խառնակութիւն մը ձգեցին ան պղտի տնակին մէջ՝ որ չէին գիտեր թէ այսչափ բանը ուր դնեն . վերջապէս շատ աշխատելէն ետքը հազիւ կրցան տեղաւորել :

Վամպէրը շուտով մը ան խեղճ տնակին վարժեցաւ , բայց Ադուարդը կուզեր էն աղէկ խուցը տալ անոր . բոլոր ձմեռը ասանկով անցուցին . Վամպէրն ու Ադուարդը կրակին քովը նստած՝ շատ անգամ իրենց ըրած պատերազմները կը պատմէին : Գիշերները Աւփիմէն հոգևոր գիրք մը կը կարդար , և ամէնքն ալ անկէ մէյմէկ խրատ կը հանէին :

Մէկ օր մըն ալ երբոր ամէնքը մէկէն Ասթերին գերեզմանին այցելութեան գացեր էին , Աւփիմէն սրտաշարժ ձայնով մը թուովնաս Արէյ անդղլացի բանաստեղծին գերեզմանաց վրայ շինած երգին աս կտորը սկսաւ զրուցել՝ որ Վամպէրը իրեն սորվեցուցեր էր .

ԳԵՐԵԶՄԱՆՔ Ի ԳԻՒՂՕՐԷՍ :

ՃԵՊ ետ փախեալ տիւ լուսաւոր .
Հընչեաց պըղինձն ողբաձայն .
Եւ հօտք խաշանց ընդ լեառն ընդ ձոր՝
Յանքոյթ փարախսըն դարձան :
Եւ պարտասեալ մըշակն յարօր
Փութայ ճեպի 'ի հիւզն իւր :
Յայնժամ արեգ 'ի շունչ կարկամ
Ձիւր ժողովէալ ճառագայթ ,
Լըքեալ թողու գամ քան ըզգամ
Լերանց բարձանց ըզգագաթ .
Խաղաղութիւն համատարած
Ձերկնից ըզգէմսըն գրաւեաց :
Գիշերադէմ կէթ թըռչունք ,
Դարեալք խարխուլ յաւերակ՝
Ձորս պատատեն լուրթ բաղեղունք ,
Վուվուս արկեալ ողբերգակ ,
Եւ զուղևորըն մոլորեալ
Ահաբեկեն յերկիւղ մեծ ,
Ձի մի յերկչոտ՝ յանդուգն 'ի քայլ
Խռովէ զմահուն վայրս անմերձ :
Երեսք դաշտաց 'ի լըրթագոյն
Գեղձիցն 'ի մութ հովանի՝
Ձօրէն զմահու դառըն սըգոյ
Տըխուր զհանդերձ ագանի .

Այլ և ցածուն այս դաւարիք
Ըզգերեղմանս զարգարեն ,
Ուր միանգամ 'ի քուն քաղցրիկ
Հարք գեղջէիցս դադարեն :
Չիք որ խռովէ զնոցուն հանգիստ ,
Ոչ այգաբեր ձայն հաւուն ,
Ոչ սրբբանուէր ձայն տաճարիս՝
Յերգս օրհնութեան յեւս այգուն .
Ոչ դարնայնոյ շունչ քաղցրասիւք
Ի ծաղկաբոյր 'ի հողմիկ :
Ոչ ևս մատաղ անմեղ մանկաին
Ի գիրկըս մարց գըգուալից ,
Կամ հարց խոնջեալ 'ի գոգ նըսաին՝
Անուշ համբոյր բերկրալից :
Յաղքատ սեղանն՝ ուրախարար
Ոչ ևս բաժակըն զեղուն՝
Կենդանութեան ձայնէ զբարբառ ,
Դէմք զուարթանան , սիրտք զեղուն :
Ո՛հ , քանիցս վաստակեցին
Ի հունձ նոցին գերանդիք ,
Եւ քանիցս խովք նոցին
Չակօս բացին 'ի յանդի .
Ո՛վ թէ քանի՛ երգ քաղցրալուր
Հընչէր յանտառս 'ի վայրիս՝
Մինչ 'ի տապար ծանր և ամուր
Կոտորէին զյաղթ մայրիս :
Այլ զի և արդ շիրիմք նոցին
Ոչ մինչ 'ի ոսպառ ծածկեսցին՝

Անվարժ այս տառք և զարդք գեղջուկ
Դրոշմեալք յարձանս այս՝ զանուն
Պահէն զհասակն և զբաղձն անշուք ,
Եւ առ նրմին տողք անհուն
Եղերերգէն տըխուր 'ի լար ,
Ու 'ի սրբանուէր մատենէն՝
Ուսուցանեն թէ չէ մեզ հնար
Խոյս տալ ժանեաց մահուանէն .
Եւ զանցաւորն պաղատին
Հառաչել խոր 'ի սրբին : . . .

Խաչք անպաճոյճ , նոճք բարձրաբերձ
Այս գիւղական զարդ շիրմաց ,
Ընդ հովանեաւ տաճարին մերձ
Հանգչին խաղաղ՝ անկասկած :

Եւ ամպէր զօրաստը առջի ձմեռը ամե-
նայն հանգստութեամբ անցրնելով՝ չէ թէ
միայն միտքը չփոխեց , հապա նաև որոշեց
ալ որ անկէ ետքը իրեն օրերը ան երջանիկ
տեղը անցրնէ : Արբոր գարունը հասաւ ո-
րոշեցին որ տունը մեծցրնեն . ասանկով
Խրլանտայի տնակին քովը աղուոր տուն մը
շինեցին , և ամէնքը հոն կը նստէին : Եւ ամ-
պերին խուցերը ամէնն ալ զարդարած էին ,
և ինքը բոլոր կեանքը հոն տեղը գոհ և ու-
րախ անցուց ինչուան իր մահը : Իրեն բո-

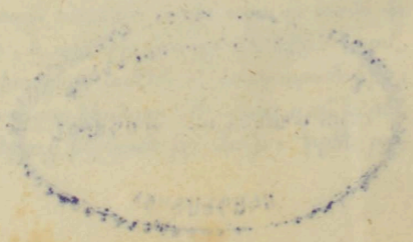
Լոր ունեցածը երկու եղբարց ժառանգութիւն թողուց, ասով ան կողմի բնակիչներուն ամէնէն հարուստը եղան :

Երբոր Լեոնն ու Եդուարդը տեսան այսչափ հարստութիւնը կ'ըսէին . « Ըն » բանն որ մենք անդամ մը թշուառութի » կը կարծէինք՝ մեր հարստութեանը պատ » ճառ եղաւ . Ըստուած մեզի վիշտ տուեր է եղեր որ զմեզ փորձէ, և հիմա իր շնորհ » քովը զմեզ հարստացրնէ : Ուրեմն իրեն երախտագէտ սրտով ծառայենք, և ամէն » նեին չմոռնանք թէ աշխարհիս ամէն բանը շուտով կ'անցնի, և միայն Ըստուած ու մեր հոգին յաւիտեան պիտի մնան :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐԻՆ ՎԵՐՋԸ :

The following is a list of the names of the
 persons who have been appointed to the
 various offices of the Board of Directors
 of the Bank of the City of New York
 for the year ending on the 31st day of
 December, 1854.

Յ Ա Ն Կ Գ Լ Խ Ո Ց

Գ Լ . Ժ Ա .	Եղուարդին զինուորութե- նէ ազատիլը	7
Գ Լ . Ժ Բ .	Եղուարդին Լոնտրա հաս- նիլը	20
Գ Լ . Ժ Գ .	Եղուարդին գլխուն եկած փորձանքը	27
Գ Լ . Ժ Դ .	Անիրաւ դատաստան . . .	34
Գ Լ . Ժ Ե .	Անմեղութիւնը ծածուկ չմնար , երբ որ ըլլայ կը յայտնուի	47
Գ Լ . Ժ Զ .	Երեկոյեան ընթերցմունք .	58
Գ Լ . Ժ Է .	Անականկալ ուրախութիւն .	65
Գ Լ . Ժ Ը .	Պսակ	72
Գ Լ . Ժ Թ .	Եղբայրական սէր	82
Գ Լ . Ի .	Բարի ու երջանիկ մահ . .	91
Գ Լ . Ի Ա .	Կատարեալ համբերութի .	97